

PAVLI IOVII EPISCO-
PI NVCKERINI PRAEFA-
tio in secundum librū Elogiorum
suorum ad Cosmum Medic.
Florentiæ Ducem.



ECVNDVS hic li-
ber Elogiorum meo-
rum nomini tuo dica-
tus Magnanime COS-
ME, vt instituti ordi-
nis series postulabat,
rectè & appositè initium cepit à Ro-
berto Neapolitano rege. Eius nanq̃
optimi Regis memoria grata multis,
tibi verò præcipuè iocundissima esse
debet. Nam amore quodam mirifico,
& partiū studio incredibili Florentino
nomini coniunctissimus fuit; vt pote
qui ciuitatem aduersus imminētes ty-
rannos inuictis armis defenderit, pul-
cherrimisq̃ belli & pacis artibus exor-
narit; tanta gratissimi populi propen-
sione, vt abdicato libertatis nomine, ei
& Carolo filio dominatum Etrurię de-
ferret;

ferret; quoniam ea clementia, modera-
 tione, atq; iustitia, summi imperij pote-
 state vsurus existimabatur, vt minimè
 dispuderet eum in libera patria domi-
 num appellare, venerariq; sub quo ve-
 ra libertas reiecto inani titulo, ad tran-
 quillitatem atq; opulentiam ciuium pa-
 raretur. Hæc eadem benigni & longe
 æquissimi principatus iura, in te hodie
 ciues agnoscunt; eoq; præclarior atq;
 felicius, quòd pro externæ stirpis Re-
 ge, te eundem & perhumanum ciuem,
 & sanctissimum principem intuentur.
 Sed hunc profectò Regem, quem dis-
 simulanter æmularis, ita omnibus nu-
 meris absolutè refers & effingis, vt au-
 gustius etiam exuperes: Quando id to-
 tum optimarum literarum atq; artium
 decus, quod in eo Rege præclarū spe-
 ctabatur, tot editis eruditæ liberalita-
 tis monumentis, ad vberio-
 rem laudem complectaris.

Vale.

ELOGIORVM LI- BER SECVNDVS.

Sub effigie Roberti Neap. Regis.



IN ROBERTO Neapoli-
tano Rege bellici spiritus inde-
fessa uis, quæ in Carolo auo
summa fuisse traditur, pluri-
mum enituit. Sed Carolum ini-
micorum cædibus gaudentem,
sepeq; seuum & inexorabi-
lem, moderatione, clementia, lenitateq; animi Rober-
tus omnino superauit; quum ille enormi rubenteq; na-
so terribilis, bello captis uel supplicibus nūquam par-
cere didicisset; essetq; ad eò in exercenda crudelitate
inhumanus & peruicax, ut non modò Manfredò regi
ad Beneuentum acie interfecto, supremum funeris
& sepulchri honorem, tanquam Pontificis hosti dene-
garit; sed Conradinum duorum imperatorum sangui-
ne progenitum, dum is regnum quod suum iure pu-
tat, armis repetit; ex aduersa pugna captum, cum re-
gulo Austria, in foro securi percusserit. Patrem quoq;
Carolus Robertus pari uirtutum temperamèto, cum
magnitudine animi, tum munificentia & splendore
uite antecessit; quando & cum continentia, grauita-
te, & regij cultus ornatu, maiestateq; oris supergre-
deretur. Pater enim per omnem etatem intemperan-
ter mulierosus, corpore deformi distortoq; cultu ad eò
breui

breui subductoq; uti solebat, ut uix pudenda natesq;
 contegeret, indeq; spectantibus moueret risum; quum
 alioqui magnis uirtutibus esset admirabilis. Ceterum
 Robertus auo patreq; illustrior extitit, cum nobilitate
 ingenij studio literarum, singulariq; memoria, tum
 incomparabili Christianæ pietatis præconio: in hoc
 Ludouicum Gallie regem maiorem patrum æmula-
 tus, qui in Africa in obsidione Tuneti, quum morbo
 absumptus interijisset, inter diuos referri, spectatæ san-
 ctitatis ergò promeruit. Hoc certè de Roberto dici
 potest, neminem ex his qui antea Neapoli regnarint,
 aut postea per ducentos annos regnauerunt, maiora
 præclarioræ exactæ religionis monumenta reli-
 quisse. Non petebat enim ex templis magnificè ab se
 conditis inanem famam, sed Christianæ uirtutis exem-
 pla imitanda posteris relinquebat; quanquam ex pu-
 blicis operibus, quæ ciuitatis commoditatem decusq;
 respicerent, laudem non respueret. Vtpote qui muni-
 menta mœnium, & turres educere; curare portum,
 molemq; eius proferre; instaurare aquæductus; an-
 nonæ liberaliter studere; tollere latrocinia; & iustis-
 simi atq; sanctissimi regis munia obire esset solitus.
 Benigni nanq; amantisq; patriæ, quàm pecuniosi, po-
 puloq; prægrauis, & imperiosi regis nomen male-
 bat. Nec enim laudem aut gratiam alicunde expectan-
 dam arbitratur, nisi in ea pietatis atq; iustitiæ stu-
 dium emineret. Gessit perpetuò bellum aduersus Gi-
 bellinos, quum authoritatem Romani Pontificis con-
 tra infestos Cæsares tueretur, Florentinorumq; liber-

tatem enixè defenderet. Ab hoc suscepto studio dum
 in Etruria prostratas Guelphorum opes erigere co-
 naretur, cruento Montecatimensi pralio Petrum fra-
 trem, duosq; item fratrum filios summæ spei iuuenes
 amisit. In Gallia porro Cisalpina quum Vicecomes
 Mediolani principes ualidis urgeret armis, duplex
 insigne uulnus accepit; alterum ad Alexandriam ubi
 Vgo Baucius equitum magister fusus, atq; interfectus
 est; alterum ad Abduam non longè à Mediolano, ubi
 fractis aduersa acie partium copijs uexilla regia, du-
 cesq; cum magno numero insignium equitum in po-
 testatem Galeacij uictoris deuenerunt. In Liguria ue-
 rò Genuam acerrimè defendit, quam Marcus Viceco-
 mes obsidendo atq; oppugnando propè ad rerū despe-
 rationem adduxerat. Eo enim bello quum hostis mœ-
 nia perfregisset, unus antè alios Robertus egregiè di-
 micans, ita locum tutatus est, ut magno suo periculo,
 & multa cum cæde hostes repulerit. Ludouicum uerò
 Bauarum Cesarem, qui Nicolaum pseudo pontificem
 in Ioannis cõtumeliam Romæ creauerat, terrore præ-
 missi ab Aquila exercitus, & urbi per Latium admoti
 Roma excedere coegit. His rebus gestis Ioannem Pon-
 tificem apud Auinionem adiit, initisq; fœderibus, tan-
 tam consecutus est nominis authoritatem, ut Floren-
 tini ab eo Carolum filium in dominum postularent,
 & acciperent. Ea enim tempestate Florentini acerrimi
 hostis Castruccij armis uexabantur. Itaq; Carolus
 optima stipendia accepit, suscepitq; liberæ ciuitatis
 dominatum; tanto Guelphorū studio, ut omnes Ma-
 gistratus,

gistratus, ararijꝑ; opes, cunctaꝑ; copiæ ad eius auctoritatem decreto publico conferrentur. Sed iuuenis eximito principatu, nihil quidem memorabile in Etruria gessit. Illud tantum cum magna nominis sui inuidia admisit, quod Ciccum Asculanum acutissimum Philosophum, eundemꝑ; Etrusco carmine Empedoclis æmulum; quum Magicæ artis peritia famosus, coniuratione cucullatorum hereseos accusaretur, damnari, & in foro comburi iusserit. Exinde regressus Neapolim morbo surreptus, Robertum patrem orbitatis dolore percussum perpetuis in lachrymis reliquit: Quamquam is mira animi firmitate unici filij casum ferret, consolatus seipsum numerosa nepotum sobole, & optimarum literarum præsidij; in quibus tantus euasit, ut sibi literas regni possessione cariores esse prædicaret. Favebat ardentissime optimorum studiorum professoribus, oblectabaturꝑ; amœnioribus Musis, admodum liberaliter, ut Franciscum Petrarcham multis ab se ornatum muneribus, quod Africam nobile (ut ætas illa ferebat) poema, regio iudicio subiecisset; laurea ornare cupiuerit, quam ille postea Romæ in Capitolio accipere maluit. Obijt Robertus planè senex, quum regnasset annos XXXIII. Visitur eius sepulchrum cum effigie marmorea in templo Diuæ Claræ absedicato, cum hoc titulo: Aspice Robertum multa uirtute refertum.

Antonij Francisci Rainerij.

Adfatis teneræ Parthenopes decus
 Syrenes, sacer & Pieridum chorus
 Et Tuscæ Charites, &
 Flauî numina Tybridis.

Dum Regem tunica tectum adamantina
 Robertum canimus, Cæsaris impij
 Pellentem agmina, ut alto
 Nimbos exiliens notus.

Ille ille horrifono barbarus impetu
 Terrarum dominam hanc & superum domum
 Ferro perdere, & igni
 Tentabat facinus ferum.

Ast illum impauido Rex pius agmine
 Siftens indomitæ frena licentiæ
 Iniecit, trepidam urbem, &
 Seruans purpureos patres.

Quin & præcipiti plenum opus aleæ
 Ciuilesq; acies, scissaq; Etruria
 Sedans pectora, dictus
 Dux est, & Patriæ pater.

Vnde his pro meritis, impatiens iugi
 Quæq; alte innumeris iura dat urbibus
 Gens Etrusca, secures
 Nato, atq; imperium dedit.

Salue ô bellipotens, progenies Deum
 Tempa immania qui marmoribus sacris
 Condís thuricrema, alti
 Sequent que iuga Caucafi.

Tu Pindi auricomum è uertice Apollinem
 Sebethi irrigua ad murmura uitrei
 Ducis Parthenope alma ut
 Discat Pierium melos.

Cum uatem cythara nobilem eburnea
 Petrarcham, thalamo suscipis aureo,
 Quem mox Delphica laurus
 Cinxit Romuleo in foro.

Hec illi, auspice te, munera contulit
 Roma altrix studiorum, & Latium ferox
 Vnde Arnus uaga claro
 Lambit sydera uertice.

CVM hoc Roberto rege, Vicecomites Mediola-
 ni principes continenter bella gesserūt, quum
 ij pro Gibellinae factionis dignitate, ille de Guelpho-
 rum salute atq; potentia dimicarent. Horū itaq; prin-
 cipum ueras imagines suo ordine libuit collocare, ut
 tot formarum uarietas sub unum aspectum exposita,
 iocundiozem spectantibus offerat uoluptatem. Nullis
 alijs ex ipsa temporum serie permistis, scilicet ut æ-
 stimatione ingeniorum, rerumq; à singulis gestarum
 quid Physiognomus ex lineamentis indicet atq; pro-
 mittat, uiri elegantes ex tanta uultuum diuersitate
 coniectando deprehendant. Ob id uerò imagines bre-
 uissimis elogijs demonstrabuntur. Quoniam singu-
 lorum uitæ peculiari uolumine iam pridem à nobis
 perscriptæ editæq; sunt. Ab Othone siquidem qui
 huius imperij fundamenta iecit, usq; ad Philippum in
 quo familie legitima progenies defecit, enarratis

rebus gestis expressisq; moribus, nihil interciso tempo-
rum tractu, accuratè descendimus.

Sub effigie Othonis Archiepiscopi.



IC uir præalto ingenio & incredibili
constantia ad nullas aduersæ infestæq;
Fortunæ contumelias infracti animi ui-
gorem unquam dimisit; quum inimico-
rum atq; hostium insolentiam longa patientia supera-
ret; saepeq; bello uictus & diu exul & inops, una in-
domiti animi magnitudine spes suas uel maximè pro-
stratas erigeret. Post summas autem ærumnas uictoriæ
compos factus felix uideri potuit, quum aduersarum
partium duces bello captos in potestatem redegerit;
& condito atq; egregie confirmato in nobilissima ci-
uitate principatu, Matthæum ab insigni uirtute Ma-
gnum cognomen meritum, numerosa militarium iuue-
num prole florentem, successorem reliquerit. Visitur
eius imago sumptuosè depicta in magno conclauis An-
glerianæ arcis, ubi Decumana uictoria de Turria-
nis parta, picturis adhuc incorruptis expressa ho-
die spectatur.

Iani Vitalis.

Magnanimi Heroes Latij armipotentis Othonem
Illustre sydus Insuorum
Accipite inter uos cristisq; comantibus umbret
Augusta cassis tempora
Et dextram diuis operatam armate superbi
Ensis corusco fulmine.

Fortibus

Fortibus ut Fabijs mixtus, magnisq; Camillis
Stet inter alta sydera.

Ille quidem summis decorauit honoribus orbem
Dux fortium fortissimus.

Sub effigie Matthæi Magni.



ATTHAEVS cognomēto Magnus, summam ingenij grauitatem indomitum præstantis animi uigorem, & prudentiam in explicandis cum ciuiliū, tum bellicarum rerum difficultatibus incomparabilem prætulit, per omnem ætatem Othonis maioris patri uirtutes æmulatus. Hic multo plura cōsilio, quam ui aut armis feliciter gessit. Sed qui inuictus erat aduersus omnes auaritiæ & uoluptatis morbos, uni inuidiæ uir fortissimus ita succubuit, ut occultorum inimicorum dolos, & propinquorum insidias non effugerit. Eiectus enim patria & principatu ad Benaculum egestate quidem miser, sed rediuiua spe & recte factorum conscientia beatus, expectauit Henrici Cesaris aduentum: à quo reductus in patriam ciectis Turrianis dolo an casu incertum, pristinam principatus atq; potentiæ fortunā recuperauit. Caterūm prolatis imperij finibus, partoq; spectata uirtute Magni cognomento, in extremo uitæ actu senex, oppressus ingenti cura atq; periculo, eiurauit imperiū, idq; liberorum uirtuti regendum reliquit. Ingruebant enim tum arma Roberti Regis, Ioannisq; Pontificis maxime metuenda. Unde secessit in suburbanū dolore con-

tumelia, quòd cum Pontifex sacris interdixisset, quàm
 alioqui Christianæ pietatis obseruantissimus habere-
 tur. Decessit ibi integris sensibus, claudentibus illi oculis
 quinque liberis, quod migranti è uita incomparabili
 solatio fuit. Caruit tamen honore funeris & sepul-
 chri; quia nefas esset damnatum à Pontifice, palam
 sacrato in loco tumulare. Eius effigies Modoetia in
 templo maximo spectatur, habitu porrigentis templi
 imaginem, quod diuo Io. Baptistæ uouerat.

Iani Vitalis.

Tu iure optaris fortissime uiuere felix
 Nostris uenenis pharmacum.
 Cur Matthæe negant te Fata ingrata renasci
 Coruscus ensis Insubrum?
 Consilij sudisti hostes, uictorq; sedendo
 Finisti dura praelia.
 Te Mediolani turres te moenia macte
 Virtute, te Respublica
 Cum desiderio memorant, qui ferrea fuluo
 Mutaris auro secula,
 Fortunæ cedens, mox tempestatibus atris
 Grauis senectæ pondere
 Imperium natis liquisti, atq; otia nactus
 Et Tempe amœna fontibus;
 Scipiadæ longos superasti inuictus honores,
 Syllanam & abstinentiam.
 Ergo te merito Magni cognomen adeptum
 Magnus celebrat Iomius.

Sub effigie Galeacij primi.



ALEACIVS Magni Matthæi filius hoc roseo & corusco ore spectabilis, staturæ dignitate, illustri facundia, liberali q̄; uitæ splendore, suæ etatis principum famam obscuravit; militariq̄; laude usq̄; ad eò floruit, ut post egregias uictorias, profligatis sæpe hostibus, dux bello strenuus & fortunatus haberetur. Ab hoc Placentiam, Cremonam, atq̄; Vercellas, paterno regno adiectas constat. Quum uerò Roberti Regis, atq̄; Pontificis, & Florentinorum copias, captis eorum ducibus & signis ad Abdum deleuisset; magno consilio ita uictoriæ modum imposuit, ut pacē æquissimam, singulari artificio à potentissimis hostibus expresserit. Verum partæ pacis fructu diu non est letatus. nam Marci fratris & Leodrisij propinqui sui malignitate atq̄; perfidia Ludouico Bauaro delatus, grauissimisq̄; oneratus calumnijs, extremum propè subijè infortunium. Ab ingrato siquidem auaroq̄; Cesare inter hospitaless mensas inopinata fraude captus, & cum filio reliquisq̄; fratribus, qui Marci scelus detestabantur, in Modoetianum carcerem coniectus est. Verum tantam eius iniuriam deprecante Castruccio, è custodia post nouum mensem ea conditione e ductus est, ut Actius filius fidei obses, ad auctoritatem Cesaris Pisas se conferret. Cæterum eo beneficio diu ui non potuit, nam paulò post, quū operam Castruccio libertatis & salutis auctori enixissimè nauaret,

in circumuallando, expugnandoq; Pistorio pestilenti
 correptus febre apud Pisciam exul, tantoq; exutus
 principatu Fato cecidit; non planè miser, quum uir ad
 arma natus in ipsa letitia insignis partæ uictoriæ è
 uita migrauerit. Eius effigies in sepulchro Actij filij
 egregiè sculpta; depicta autem in templo ad Vibol-
 donum Romana uia dextrorsum ad septimum lapi-
 dem conspicitur.

Iani Vitalis.

Ductorem ecce Itali nostrorum belli potentem,

Lectissimorum principem.

Cui Fortuna minor post facta ingentia tandem

Inuidit inuictissimo.

At tu cui struis insidias Bauare improbe tectas?

Cui tecta tendis retia?

Ah scelus arreptum ex epulis nihil tale timentem

Ligas tenaci compede.

Armatus poteras medio concurrere campo,

Serens aperta prælia;

Sed timor & pietas non hærent fraude ligatum

Pedore uincis carceris.

Vincere quem reges, quem non potuere tyranni,

Magnis coactis uiribus.

Nunc te pro tali scelere atq; immanibus ausis

Euiscerande Barbare,

Infamem eijciunt Furia sub manibus imis

Inter Simones perfidos.

Hic aliquis Galeacij ultor Polyphemus & Antheus

Vel alter ex gigantibus
 Appetit assiduis tormentis, & tua crebris
 Contundit ora calcibus.
 Interea Elysijs gaudet in saltibus ille
 Inter piorum maximos.

Sub effigie Actij.



ACTIVS Galeacio genitus à prima iu-
 uentute gemina uictoria nobilitatus,
 quum egregij ducis atq; optimi princi-
 pis indolem præferret, paternæ calami-
 tatis consors fuit. Sed eam demum iniuriam Cæsar ma-
 gna ui pecuniæ expugnatus, ingenti beneficio ita re-
 pendit, ut Actius Gibellinorum principum amicitia
 atq; auxilijs confirmatus, conuulsæ domus, ac euerſi
 principatus fortunam restituerit. Is primus suæ gentis
 à magnificentia nobilium operum laudem quæſiuit:
 Mediolano turruculis, & lateritijs mœnibus circunda-
 to; extructaq; amplissima curia cum templo & sacra
 turri ad fastigiũ coronata marmoreo peristyllo sum-
 mæ pulchritudinis, iuxta arenam antiquorum specta-
 culis dicatam. Verum Actius omnibus insignium uir-
 tutum numeris felix uideri potuit, nisi Marcum pa-
 truum, qui immani uecordia Galeaciũ cum uniuerſa
 familia, in extremas calamitates præcipitem dederat,
 ui illata necauisset. Receptũ enim in gratiam, & mox
 pari insania atq; perfidia res nouas molientem, Luchi-
 nus & Ioannes patruï, tanquam ipsis totiꝫ familie
 pestilentem omnino opprimendum censuerant. Leo-

drisius quoq; eodem liuore atq; odio quo patrem aduumq; Mattheum fuerat persecutus, Actium conductis Barbarorum auxilijs in magnum discrimen amittendi principatus adduxit. Verum ille cruento praelio fufus ad Neruiantum diuturno carcere cum liberis, malignitatis sue poenas dedit. Sed Actium quem nulla aduersa Fortunæ uis unquam fregit, articularis morbi dolores, iuuenem ætate florentem, miserabili cruciatu ita fregerunt, ut singulis captus membris, ante quadragesimum annum uita excedere cogeretur. Visitur eius effigies elegantissimè depicta ad leuam diui Gothardi templum intrantibus.

Ptolomei Gallij Comensis.

Vna hic podagra uictus in pace occidit,
Qui uictor omnium Actius bello fuit.

Sub effigie Luchini.



ACTIO succedere duo patruum Luchinus atq; Ioannes, ea conditione, ut hic quòd esset Mediolanensis Archiepiscopus, sacra procuraret; ille uerò integris belli & pacis muneribus uteretur. Cæterum qui antea omnibus bellis pugnacissimus imperator extiterat, principatum adeptus per legatos bella semper gessit, insigni prudentia Fortunæ aleam deuitans, quò septem maxime cruentis praelijs, uel parta uictoria grauissimè uulneratus discessisset. Sed qui iustissimi indulgentis, & nusquam factiosi principis laudem ferens à pulo

pulo Pater patriæ & Pacis conditor appellabatur
 (uti maioribus acciderat) propinquorum ac inimi-
 corum coniuratione summum uitæ discrimen adiit.
 Detectis autem insidijs coniuratos meritis affecit pœ-
 nis, fratrisq; filios Galeacium & Barnabam eius conce-
 pti sceleris conscios, in urbes Belgici Oceani relega-
 uit; tanta indignantis animi acerbitate, ut eorum no-
 men per epistolas euulgata conspiratione, apud prin-
 cipes Christianos perfidiæ nota suggillarit. Parmam
 auro coemptâ imperio adiecit. Regnavit annos octo,
 corpore eger atq; animo maximè seuerus & tristis,
 quandoquidem amicis necatis, relegatisq; propin-
 quis, & uxore adulterijs atq; incestu suspecta, inter
 podagræ cruciatus uitam sibi tædio atq; oneri esse fa-
 teretur. Sed impudica uxor pœnam flagitij uerita,
 non matura adhuc Fata, misto poculis ueneno facile
 præcipitauit. Effigies eius in Actij sepulchro marmo-
 re sculpta prospicitur.

Iulij Feroldi Cremonensis.

Te ciues fleuere tui Luchine peremptum

Quod tecum extincta est iustitia & pietas,

Talibus exequijs, partisq; tot ante Trophæis

Visus eras felix, quum morerere mori;

Si non crudeli miscente aconita Megera

Mœstam exhalasses (heu miserande) animam,

Sub effigie Ioannis Archiepiscopi.



IVCHINO erepto Ioannes Sacri & Profani iuris potestatem complexus, incomparabili magnitudine animi principem egit, pietate, iustitia, splendore uitæ, & clementia, antiquis Heroibus comparandum. Ore probo semperq; hilari cum maiestate grauitatis synceri animi candorem, iustæ liberalitatis spem & facilitatem cunctis adeuntibus pollicebatur. Inimicorū uoluntates beneficijs ac humanitate flexit; hostium uerò spiritus summa uirtute contriuit. Fratrum filijs quos Luchinus relegarat humaniter pepercit, totiusq; imperij designauit heredes. Genuenses cum uniuersa Liguria huius imperio paruerunt, is quoq; Florentinos quum ipsorum urbi inuisis per Apœnninum ingentibus copijs, magnum terrorem admouisset, pacem ea lege coegit, ut Lucensibus, Pisanis, & Senensibus bellum inferre desinerent. Actianæ uerò magnificentia studio amulatus, luculentissimam domum contra templum maximum iuxta Actij curiam condidit, & Abduam annem quâ desinente Lario ad Leu cum coarctato exitu emittitur, sumptuosissimi operis lapideo ponte iunxit. Singularem demum animi moderationem tum maximè ostendit, quum apud Pisas à Iacobo Corbario pseudo Pontifice Senatorio galero honestatus, totum id purpuræ decus, uel cohortante Cesare, ut beneficio uti uellet, constantissimè renuit; ne his susceptis insignibus, legitimi Pontificis maiestas

stas lædi uideretur. Obijt scalari anno, natus annos
 LXIII. Effigies eius nullo uitata situ, in superiore
 conclau Pontificiæ domus, in cyanea chlamyde egre-
 giè picta conspicitur; ante Deiparæ Virginis imagi-
 nem habitu supplicantis.

Antonij Francisci Rainerij.

Cœrulea chlamyde insignem, niueisq; nitentem
 Pellibus, & Scythico maculis sub tegmine fufis,
 Stellanti Regum ornatu, Heroumq; Deumq;
 Insubrum uenerare ducem, Ligurumq; potentem.
 Hic uir, hic est, uiden' ut generoso effulgeat ore
 Maiestas? uiden' æthereas elapsa per auras
 Pulsæ Astrea olim, fronti ut confederit altæ,
 Diuinosq; oculis Venus alma afflarit honores?
 Olli quâ tenero nimbofa per auia lapsu
 Serpit humi Eridanus, quaq; altior exit, & auctus
 Centum fluminibus, gemino sternit sata cornu,
 Quaq; assueta malo, ueterumq; exercita bellis
 Romulidum, gens dura, animisq; elata superbis
 Auro inhians Tyrrhena agli uerit uada puppe,
 Olli alacres cessere omnes; quaq; arduus alman
 Principio Ausoniam secat Apenninus, utrunq;
 Cum mare prospectat, subiectisq; intonat undis.
 Ille ille imperij fortunarumq; suarum
 Consortes mira amplexus pietate nepotes
 Constituit pulsos, solijsq; locauit auitis.
 Marmoreasq; ædes, Phrygijsq; innixa columnis
 Atria, regalemq; aulam laquearibus aureis

Condidit, & patriæ æternum decus addidit urbi.
 Iunctus & ante tuos operoso est Abdua ponte
 Maxime Lari oculos, uiolenta ut flumina discant
 Ferre iugum, frenitu neu quisquam assurgat iniquo.
 Purpureum ille etiam decus, atq; insignia dona
 Coralio è fragili, trabeam, fascēsq; superbos
 Respuit, & quæ quisq; ambit, pede repulit alto
 Ergoliterum uenerare, ducentq; patremq; sacrorum
 Et gladio, & lituo, sceptrisq; animisq; potentem.

Sub effigie Galeacij secundi.



IC est ille Galeacius Stephano Matthæi
 magni liberorum ultimo genitus, qui
 decore formæ cunctos suæ ætatis mor-
 tales antecessit. Is defuncto Ioanne pa-
 truo, sicuti in testamenti tabulis erat præscriptū, Me-
 diolanum, & uniuersas principatus urbes, cum Bar-
 naba Matthæoq; fratribus trifariam diuisit. Sublato
 autem Matthæo mira concordia cum Barnaba duos
 & uiginti regnauit annos; sic ut per omnem ætatem
 communibus copijs atq; consilijs imperij fines tueren-
 tur. Magnificentia autem operum cum fratre certa-
 bat; quo nobilissimo ædificandi studio, quum maxi-
 mos Europæ reges constitutis admirandis ædificijs æ-
 quasset; authore Petrarcha, seipsum condita Tici-
 nensi arce facile superauit, quòd Ticino urbis mœnia
 præterluenti lapideum montem imposuisset, perpe-
 tua protectum contignatione, munitumq; propugna-
 culis ad utrunq; caput excitatis. Quo opere ornanti-
 bus

bus peristylis nullum præstantius aut iocundius in Italia uidemus. Ad nobilitandam quoq; urbem cœli clementia, ubertate agri, duorumq; annium omnis generis fructus admirabilem copiam inuehentium, opportunitate clarissimam, quæ Longobardorum Regum sedes olim fuerat, Gymnasium condidit, ex autoritate Caroli IIII. Imperatoris, accitis uberrimo stipendio disciplinarum omnium professoribus, cui permagno eruditoq; munere accessit bibliotheca adhortante Petrarcha, quam nos nobilissimis codicibus referatam, & demum ingruente bello, immaniter spoliatam in arce uidimus; pari militum externorum licentia euastatis uiridarijs, quæ septa ferarū à parcendo Parcos uulgus appellat. Ea lateritijs mœnibus cincta uiginti miliarium spatium complectuntur; paratis semper ad principum uoluptates omnis generis uenationibus & aucupijs. Ab hac opulentia, ambitiosa sumptuosaq; libidine, cū magnis regibus affinitates quaesuit, regis Gallie filia Ioanni Galeacio filio nuptui data, & Leonato Britannie regis filio in generū adscito. Summis autem podagræ cruciatibus affectus, quinquagesimonono ætatis anno excessit è uita. Effigies eius pluribus in locis in arce elegantissimè depicta; hoc uerò habitu conspicitur in inferiore porticu quæ ad leuam intrantibus occurrit.

Iulij Feroldi.

Musis hic Galeacius beatis
Augusta atria, nobilemq; sedem

Ticini ad liquidum dicauit amnem,
 Illic ut coalesceret iuuentus,
 Bonisq; imbueretur artibus, quas
 Mox diffunderet usq; quaq; in orbem.
 Musis & Iouius senex beatis
 Ticini ad liquidum institutus amnem,
 Augusta atria nobilemq; sedem
 Vdo in margine Larij dicauit.
 Hic armis Galeacium nitentem,
 Virtutis memor in clyte locauit,
 Vt fortissimus, optimusq; princeps
 Formosissimus omnium uirorum
 In Heroibus enicet, uirosq;
 Inter fulgeat ille bellicosos.

Sub effigie Barnabæ.



MARTII spiritus uis ingens, & ea sem-
 per indomita, crudelis, maximeq; su-
 perba, in hoc principe usq; adeo ui-
 guit, ut innata immodico eius animo,
 proferendi imperij libido, neq; secundis, neq; aduer-
 sis prælijs frangeretur. Is enim natura pugnax & in-
 trepidus, dum Fortune alea plurimum gauderet, nec
 uectigalia bellicis sumptibus sufficerent, populos im-
 perio subditos in cogenda pecunia acerbissimè uexa-
 re, expilarèq; erat solitus. Quanquam per idem tem-
 pus in sano prope studio ædificandi teneretur, impera-
 tisq; operis apprimè iniuriosus, & supra quàm dici
 potest, aduersus agricolas immittis euaderet. Venationi
 siquidem

siquidem perditissimè deditus, totum eius uoluptatis
 instrumentum, quod duobus insignium canum mili-
 bus constabat, custodiendum alendumq; per familias
 uicatim distribuerat; graui miserorum agrestium de-
 trimento, metusq; sollicitudine, quum pœnas atroci-
 ter exigeret uel minimæ negligentia; integramq; ali-
 quando familiam, quæ aprum occisum sale conditum
 comedisset, suspendio punire non uereretur. Ab hoc
 fastu foede prodigus & rapax, eo maximè auaritiâ
 ostendit, quòd decem filiabus per omnem Europam
 nobilissimis regulis nuptui datis, innumerabiles pecu-
 nias in earum dotes contulisset. Ab ultima enim Bri-
 tannia & è Cypro regiae stirpis generos ambitiosè si-
 bi afsiuerat. Sed in dies magis ac magis ærariû exha-
 ricbant, septem liberorum ætate florentium in condi-
 tus luxus, & paterno exemplo nihil intermissæ uolu-
 ptates. Hinc Barnabas prolem suam modico imperio
 si per partes diuideretur minimè contentam fore exi-
 stimans, circumspicere fortunæ suæ modum qui erat
 exiguus si in singulos diuidendus foret, & fratris filio
 tantæ opulentia; dominatum inuidere cœpit. Ioannes
 enim Galeacius sopito atq; inertî ingenio putabatur,
 quòd literis potius quàm armis uacaret, deditusq; re-
 ligioni, nulla propè contra ac illa ætas ferret, uolupta-
 tum intemperie caperetur. Idcirco patruelibus luxu
 diffluentibus facîle erat contemptui atq; odio; sic ut
 de eo intemperanter obloquerentur, atq; ei uitam in-
 uiderent, nefarij consilij cogitationes cum patre mi-
 scentes; usq; ad eò atrociter, ut eum quoquomodo tol-

lendum decernerent. At Ioannes Galeacius explorat a
 per speculatores propinquorum malignitate, ante-
 uertere uitæ discrimen statuit, magnaq; simulatione
 contecto consilio, quum profiteretur se iturum reli-
 gionis causa ad Deiparæ Virginis templum quod in
 montanis est; exeuntem sibi obuiam extra Ticinen-
 sem portam Barnabam patruum nihil tale timentens
 comprehendit, statimq; cum globo armatorū urbem
 irrumpens patruī domū atq; arcem populo diripien-
 dam præbuit; sic ut puncto temporis, & principatus,
 & tantæ opes conciderent, nec quisquam capto open-
 ferre auderet. Paucos uerò post dies eum in carcerem
 Tritianæ arcis coniecit, ubi uir omnium miserrimus,
 qui armis totam propè Italiam concusserat, acerbita-
 teq; morum magnum sibi undiq; odium conciuerat,
 sexagesimo sexto ætatis anno Fato cessit. parem q;
 propè exitus sortem tulerunt eius liberi, magnis exi-
 lij & egestatis iactati fluctibus. Effigies Barnabæ in
 Concano templo picta spectatur, quum adhuc extet
 marmorea statua equestris, qua sepulchro eius super-
 posita Ioannes Galeacius, ut tanti admissi facinoris
 atrocitatem leniret, eundem & patruum & socerum
 honestauit.

Francisci Manfredi Cremonensis.

Quenam te in medio grauis senectæ
 Vexauit mala Barnabas libido?
 Quis dirus furor, aut cruenta Erynnis
 Eggit præcipitem, feroq; corde

Tantas

Tantas protinus excitauit undas ?
 At non hæc eadem Deis, Deûmq;
 Reçtori placuere; concidisq;
 Tuis consilijs miselle, quodq;
 In fonti scelus extruis nepoti,
 Fatales tibi desinant sorores.
 Felix heu nimis ac nimis beatus
 Si tam turpia, tam nefanda nunquam
 Aegro pectore facta cogitasses,
 Ac diram ingluuicm rapacis auri
 Expellens, niueum integrumq; semper
 Vsq; ad funeris ultimas fauillas
 Seruasses animi tui nitorem.

Sub effigie Ioannis Galeacij.



AREM, ut spectare licet, tanto imperio grauisissimi oris maiestatem tulit Ioannes Galeacius, idem in Italia tot in unum dominatum coactis urbibus longè maximus; & ui prudentis ingenij, & belli Fortuna omnium qui in Italia regnarint, post Theodoricum Gothorum regem præstantissimus. Nemo eo neq; ærarij facultibus firmior, neq; ualidior copijs, neq; fide, atq; uirtute ducum suorum felicior fuit. Alebat enim lectissimas copias, & quosq; nominis fama inçlytos duces, magnis præmijs sibi adsciuerat, per quos bella gerebat. Opulentissimæ urbes stipendia suppeditabant, ratio & disciplina expeditaq; liberalitas cuncta regebant. Domi siquidem intentus consilijs assiduè uigila-

re, quàm foris arma exercere malebat; quòd patre ui-
 uo non semel belli Fortunam expertus, multa ei ad-
 uersa obuenerunt; ad eò ut ab Acutho Britanno Flo-
 rentinorum duce tumultuaria pugna in Brixiano
 agro profligatus, uix circumfusorum hostium manus
 effugerit. Screndo bello contentionis causas quære-
 bat, serpendoq; & urgèdo, Scaligeros Verona, Carra-
 rios Patauio expulerat, Gonzagis penè Mantua pul-
 sis. Quo rerum successu Bononiam Pontificijs copijs
 ad Casalecium magno prælio superatis receperat. Lu-
 censibus demum, Pisanis, atq; Senensibus in ditionem
 acceptis, Perusia, & Astisio in Umbria potitus, graue
 bellum Florentinis intulerat, eo quidem accerbius
 quod insignes iniurias ultum ire properabat. Nam
 Florentini præpotentis ac immodici hostis Etruriæ
 iugum superbe comminantis, nequaquam insulse re-
 formidantes, in eum bellicosissimam Gallorù gentem,
 & Germanorum Casarem grandi pecunia concita-
 rant. Sed uirtute ducum, & Galeacij fortuna, Galli
 cum Armeniaco duce ad Alexandriam cæsi deletiq;
 sunt, & Brixiano in agro Germanorum alæ aliquot
 equestribus prælijs superatæ, in Germaniam sunt re-
 pulsæ. Parabat itaq; uictor supremam cladem Etru-
 riæ, proculdubio totius Italiæ regnum inuasurus, nisi
 Fata id supremum ei decus inuidissent; æstiuanti enim
 ad Lambrum annem pestilenti morbo an ueneno in-
 certum, properantia Fata tanti consilij spem eliserunt;
 anno ætatis quinquagesimo quinto, quum paulò anti-
 è Ladislao Casare Mediolanensis imperij susceptis
 insignibus

in signibus, primus suæ gentis dux & princeps fuisse
 appellatus. Nemo regum ornatiore aut sumptuosiore
 exequiarum pompa elatus est, quum singulorum op-
 pidorum legati, & tota serè urbana nobilitas, atra
 ueste ex ærario donati sint, & in producendis sacer-
 dotum ordinibus, illustrandaq; pyra supra uiginti mi-
 lia cærea funalia eo die arserint. Effigies eius Carthu-
 siano in templo prope urbem Ticinum marmore scul-
 pta multis in locis, præcellenti autem habitu depicta
 ad Cœnobium Castellatij iuxta Mediolanū spectatur.

Iulij Feroldi.

Huic primo nomen ducis atq; insignia Cæsar
 Detulit Insubrum, eximio dignatus honore.
 Hic ille est bello fortunatissimus heros,
 Barbaricis populis & formidatus Etruscis.
 Cui Verona potens, diuesq; Bononia cecidit,
 Atq; Antenorida, atq; Alphææ ab origine Pise,
 Innumeræq; urbes aliæ, populiq; feroces.
 Ille etiam Gallos, Germanorumq; phalanges
 Repulit, haud passus nostris considerare in oris,
 Et Florentinos obsedit milite colles.
 Armipotens illum donec mors abstulit atra
 Et regnum Italiæ inuidit Fortuna potenti.

Sub effigie Ioannis Mariæ.



PERTO defuncti patris testamento
 duo filij impuberes Ioannes & Philip-
 pus quibus Mariæ cognomentū fuit,
 ea conditione hæreditatem adiuerunt,

ut Ioannes Mediolani ducis nomen obtineret, Philippus Ticini Comes appellaretur; quibus bisariam diuise imperij urbes accederent. Gabrieli uerò ex nobili concubina suscepto, qui his natu maior erat, Crema & Pise in dominatum obuenerent. Cæterum euulgata Galeacij morte; copiarum duces, nullo pudore perfidiæ, opportunas ipsis urbes inuaserunt; sic, ut immensa moles opulentissimi principatus, quum ab imbecillo adolescente regi non posset, inusitata ductum proditione undiq; concussa & dilacerata corrueret, & cuncta passim singulis in urbibus atroci factionum malo & cruentis dissensionibus quaterentur. Nam Pandolphus Malatesta à fide impudenter discedens, Brixia & Bergamo potitus fuerat; Cabrinus Fondulus Cremonæ; Ioannes Vineatus Laudi Pompeiæ; Otho Bontertius Parmæ; Placentiæ Arcelli; Torrielli Nouariæ; Francinus Rusca Comi; & Facinus Canis Papiæ atq; Alexandriæ, armis & factiosi populi studio dominatum arripuerant; eoq; ærumnarum imbellis adolescens deuenerat, ut diuersos gubernatores, qui armis autoritateq; Mediolani seditiones pacarent, accersere cogeretur, sæpeq; eos fremente populo tanquam factiosos exauthoraret; & postremo Buccicaldus uir Gallus, qui nomine regio Genuæ præfecturam gerebat, ut cuncta ad arbitrium regeret, Mediolanum euocaretur. Is corpore atq; animo uastus quum ambitiosè atq; superbè ad principatum Cisalpinæ Galliæ palàm aspiraret, graui Gibellinorum impetu Mediolano exturbatus est. Sæuus autem princeps

princeps in ciues, post multos ex amicis paternis securi percussos, inaudita crudelitatis carnificinam exercuit; prægrandes enim & uoracissimos molossos, noxiorum primò, & mox innocentum carne nutritos, magister eorum Giramus fera immanitate ita albat, ut eis quos odisset princeps discerpandos obijceret, incredibili horrore gemituq; pauentis populi. Hec effecere ut nobilium ciuium utriusq; factionis generosa cohors, duce Paulo Baucio, hanc immanem belluam in ipsa curia adoriendam, mactandamq; inrita cõiuratione susciperet. Atq; ita abominandus princeps dum in templum Gothardi sacrorum causa descendit, trucidatus est; media fronte ad oculos usq; discissa, & altero crure detruncato. Nec quisquam cadenti opem tulit. Deserto autem ab omnibus, & maxime cruento cadaueri, una omnium humanitatis non oblita ignobilis meretrix, supremum officium piè exoluit, quum iacentem ad tegendam uulnerum sceditatem, recentium rosarum aceruo cooperuerit. Effigies Ioannis uno in loco quòd uiderim, uiperijs oculis uenenum spirans, patre uiuo picta, in altaris tabula quæ est contra aram templi maximi, ad extremum testudinis posita, Mediolani spectatur.

Io. Pauli Amanij Crementis.

Quenam torua leana, quæ uel ursa,
 Duro in uertice Caucafi creauit
 Tam duro ingenio uirum, impioq;
 Humanum in genus, ac deos in ipsos?

Ille ut scilicet Insubres. coercens
 Infando imperio (nefas) iuberet
 Immanissimus omnium tyrannus
 Impastis canibus feris uorandos
 Infantesq; dari, simulq; fontes?
 Illum at quam miserè reor uicissim
 Aequis ut crucietur usq; pœnis;
 Nunc discernere Cerberum furentem,
 Vltorem sceleris maliq; tanti?

Sub effigie Philippi.



O ipso die quo Ioannes Maria Medio-
 lani trucidatus est, nuntio cædis acce-
 pto Facinius Canis Ticini podagra op-
 pressus, excessit è uita; eo spiritu, ut di-
 ces suos suprema obtestatione cohortaretur ad uindi-
 candam coniuratorum perfidiam, attollendumq; Phi-
 lippum, ut paterno imperio potiretur. Erat tum Phi-
 lippus in arce Papiæ, morientiq; astiterat captiuo si-
 milis, imperij uiriumq; expers & auri ualde inops.
 Nam Facinius prodente Castellino Becaria urbem suis
 copijs occuparat. Adiuuat Philippi Fortunã Beatrix
 Tenda Facinij uxor, quæ in ipso mariti funere cum
 Philippo adolescente nuptias appetebat. Ea muliebri
 ambitione atq; libidine incensa, quanquam dignitate
 impar, annis autem superior, opportuna tamen do-
 talibus Theauris Philippo uidebatur. Itaq; raptim in-
 auspicatae fiunt nuptiæ, conciliantibus ducibus qui
 Faciniano auro oculos adiecerant. Nec mora instru-
 ctis

His copijs numeratâq; pecunia Philippus Mediolani
 reducitur, pulsîsq; Sacramoro & Carolo Barnabæ fi-
 lijs, qui regnum arripuerant, uehementi populi studio
 dux acclamatur. Pleriq; ex coniuratis per tumultum
 capti supplicio afficiuntur. Venit & in potestatem no-
 ui principis Modoetiana arx Sacramoro tormenti
 ictu interfecto. Fuit illi in recuperando regno perse-
 quendisq; hostibus mira felicitas; utpote qui singula-
 rum propè urbium tyrannos ceperit & occiderit, re-
 liquos exturbarit. Sed uideri potuit & saeuus & in-
 gratus erga uxorem, quæ thesauris suis desertum ab
 omnibus & egentem ad imperium euexerat. Cir-
 cumuentam enim dubijs indicibus, damnatamq; adul-
 terij uel nihil tale in tormentis consistentem resollen-
 temq; indices pudica fronte securi percussit, ut Allo-
 brogum principis filiam duceret. Gessit uaria fortu-
 na, uariâq; morum fama bellum cum Venetis & Flo-
 rentinis, eo exitu, ut Bergomum, Brixiam, & Veron-
 nam amitteret; moriensq; Franciscum Sfortiam cui
 Blancam filiam ex nobili susceptam concubina in ma-
 trimonium collocarat, ex testamento totius imperij
 reliquit hæredem. Fuit Philippus adeò hebetibus ocu-
 lis, ut factus senex, obseruantium ante se uultus non
 planè discerneret, assiduo secretoq; monitore uteret-
 tur in responsis dandis, ne pupillæ uitium detegeret.
 Sed magnitudine generosi animi, maximos suæ ætatis
 reges facîle superasse censetur, uel reparando bello
 inexhaustis opibus, uel in paranda laude præstantis-
 simæ uirtutis. Solus enim incōparabile ueræ clemet-

tiæ decus tulit, cum Alfonso regem cum fratribus, &
 Nauarræ item regem bello nauali ad Pōtiam captos,
 & ad se Mediolanū perductos, non cunctis modò hu-
 manitatis officijs, sed amplissimis muneribus & co-
 pijs instructos liberaliter dimiserit, ad recuperandum
 Neapolitanum regnum, de quo cum Ioanna & Ande-
 gaucensibus armis contendebat; ut non receptæ modò
 libertatis; sed parti regni beneficio commutata re-
 pente Fortuna letarentur: quanquam hæc tantæ cle-
 mentiæ, magna quidem sed intempestiue quæsitæ laus,
 singulari ei cefferit detrimento. Non tulere enim con-
 tumeliam Ligures qui regem ceperant, quod inimicæ
 gentis rex aliena gratia liberatus, implacabile erga
 se odium seruaturus crederetur; ipsiq; propterea in-
 terfecto Opicino Genuæ Philippi præfecto continuo
 rebellarint. Philippi effigies Mediolani multis in locis
 picta, sed longè elegantissimè in domo Francisci Ta-
 bernij Epistolarum magistri in frontispicio inferioris
 magni conclauis ex arte plastices efficta spectatur.

Iani Vitalis.

Clementissimus atq; liberalis
 Insuorum dominus Philippus hic est,
 Victis regibus unico duobus;
 Qui bello, manicasq; compedesq;
 Leuari iubet, in suasq; abire
 Donatos opibus Lucullianis
 Sedes, & sua regna, liberatos
 Tetro carcere. Discite hinc tyranni

Sunt

Sunt hæc munera principum, superbos
 Debellare, pios & esse uictis.

Sub effigie Ioannis Vitellij Cornetani
 Patriarchæ & Cardinalis.



AGNUM & memorabile insolentis
 Fortunæ exemplum inusitato sacratis
 uiris exitu, præbuit Ioannes Vitellius,
 Corneti in ora Tuscorum nobili gene-
 re natus. Is ab adolescentia mediocribus instructus li-
 teris; sed eis ab excellenti memoria expeditaq; sacun-
 dia, in omnem casum serij sermonis adeò promptis,
 ut magnæ doctrine speciem præberet; uir factus cum
 hac ingenij indole contulit se ad finitimum Tuscanel-
 lensium tyrannum, cui ob hæsitantiam linguæ, Tar-
 talie cognomentum fuit. Hic ea tempestate inter cla-
 ros duces, ualidas equitum copias ductabat, uteba-
 turq; Vitellio in perscribendis epistolis, obeundisq;
 apud diuersos principes & duces legationibus. Qui-
 bus in rebus suam adeò efficacis industrie exactiq;
 iudicij operam probauit, ut secretioribus negotijs
 tanquam consilio optimus adhiberetur. In eo quippe
 uis ingenij mirifica eminebat, & natura erat aduer-
 sus laborem & somnum indomitus, periculorū despe-
 ctor, imperij & militaris laudis audius. Itaq; arma se-
 pe induere, & bellicis discriminibus audacter misceri,
 saepeq; inter milites, fretus quibusdā iuris ciuili soscu-
 lis, controuersias minuere, magnoq; usui in asperis re-
 bus Tartalie esse. Sed postquā Martini iussu, iudicioq;

Sfortia Tartalia cōmutati studij accusatus, tanquam ad Braccium aduersarum partium ducem transiturus, Auersano in foro detruncata ceruice conceptæ perfidiae poenas dedit. Vitellius Romam se contulit breuiq; uir solers, & aulæ moribus ido neus Martino innotuit, à quo Protonotarius est factus. Creato autem Eugenio Vitellij studium, uti erat uehemens, expe ditum, & comprobante Fortuna rerum euentibus felix, in senatu adeò miris laudibus extollebatur, ut in eo uno Reipublicæ salus & dignitas niti uiderentur. Itaq; quum fortem fidelemq; operam difficillimis Reipublicæ temporibus nauaret, tanto Pontificis studio singulos honorum gradus adeptus est, ut legati quoq; potestate, copijs Pontificijs sit præfectus. Ab hac enim secunda rerum gestarum fama, cum Pontifex maturata liberalitate, è Protonotario Recanatensem episcopum, nec multo post Patriarcham Alexandrinum, & mox Florentinum Archiepiscopum, denumq; ad nuntium exoptatæ uictoriæ, Cardinalem creauit. Tanta itaq; Vitellius Pontificis gratia insignis & potens, inimicos & inuidos gloriæ suæ obtrectantes facillè contemnebat. Erant enim magna quæ ad insigne Reipublicæ commodum gesserat, quum tyrannos Pontificij imperij ditionem impudentissimè lacerantes, ad unum propè omnes deleuisset. Nec si quid paulò acerbius & uiolentius gerendo bello patraisset, quod sacro uiro indignū foret, ullas earum rerum querelas, tanquam ab inuidis malignè delatas, ad aures Pontifex admittebat, quum responderet, hunc esse morem factiosorum,

rum, imperitorumq; hominum, ut seueritatis atq; iustitiæ nomen odio haberent: publicasq; iniurias extrema poena minimè uindicandas arbitrentur. Principem quidem Salernitanum Martini Pontificis fratris filium, cæterosq; Columniæ familiæ proceres, qui armati antea in urbem occupata Capena porta irruerant, persecutus armis, omnibus auitis paternisq; oppidis cuncta populatus exuerat; Iacobumq; item Vicanium urbis Præfectum multis circa Vetrallam oppidis imperantem, redactum in potestatem, & cum eo Trincium Fulminatium tyrannum in arce Suriana securi percusserat. Antoniumq; deinde Pisanum ab Etruriæ oppido Pontaderam appellatum, uirum militiæ clarum, & multis literarum ornamentis insignem, quòd Priuernum in Volsceis occupasset, tumultuario prælio fusum captumq; indigno miserabiliq; supplicio ad oleam suspenderat. Qua necis atrocitate, uel ob id magnam inuidiam subiit, quòd Antonio id mortis genus, tanquam honestissimo uiro, & diu cum laude militiæ uersato indignum, deprehensiq; tantum laetionibus meritum, suppliciter deprecanti, non modò non indulserit; uerùm crudeli usus Ironia in Carnificem uersus dixerit, lege ergo age & æqua postulanti, uiro forti præclaroq; geminum innecte laqueum, altio remq; ramum delige, ut honestius ac splendidius pendeat; atq; ita miserabiliter duplici capistro, uir alioqui tam foedo supplicio indignus, in arbore strangulatus pependit. Eandem etiam Etrusco bello supplicij sortem tulerat Armauerius Asculanus, egregij no-

minis Centurio, quum ad hostes ex leui coniectura
 transiturus putaretur. Romæ autem acerbè conquesti-
 tis & raptis ad supplicium, qui excitato tumultu Pon-
 tificem in fugam per Tyberim coniecissent; Latera-
 nensisq; templi sacraria direptis quibusdam donarijs
 impiè uiolassent. Carnificinam in campo Floræ exer-
 cuerat, horrentibus trementibusq; Romanis eius uiri
 aspectum, properataq; & nimis seua iudicia, quæ uel
 summæ dignitatis deprecatores, omni misericordia
 atq; humanitate semper uacua reperissent. Verum nõ
 multo post Vitellius opinione gratiaq; Pontificis de-
 cidit, quum aduersus Alfonsum regem missus pro Re-
 nato Andegauenſe ad Neapolim eo euentu bellum
 gessisset, ut post profligatum captumq; Ursinum prin-
 cipem Tarentinum, & mox dimissum, parta uictoria
 uti noluisse parum fideli aut importuna cunctatione
 crederetur; sicuti antea Picenum agrum occupanti
 Francisco Sfortiæ, nec tum uiribus aut incolarum stu-
 dijs præualido, repente petita mari fuga, simulatoq; sa-
 lutis suæ periculo concessisset. Onerauit demum imma-
 ni nefarioq; ausu cum suam, tum Pontificis famam,
 quum imita coniuratione Alfonsum regem sub fide in-
 duciarum opprimere cogitasset. Ab eo siquidem rege
 ad Salernum obsessus, ut instantis periculi casum effu-
 geret, uir æquè fallax & uaser, cum rege inducias in
 tres menses pepigerat, quo spatio turpissimè fidem
 abrumpens, coniunctis cum Iacobo Caudola censibus
 & copijs, ad regem tum fortè hyemantem ad Iulianũ
 Vicum Auersani agri improuisus aduolauit. Nec re-
 gem

gem alia res seruauit, quàm religioſè excultū eo die numen; ſolemni enim tum forte feſto die Chriſti natalis, paulò poſt auroram triplici ſacro intentus, ante aram prociderat, quum Vitelliani improuiſi, inexpectatiq; hoſtes adeſſe nunciati ſunt. Tanta autem fuit irrupentium celeritas, ut ſerè capto regi breue ſpatium ad elabendum non planè peractis ſacris relinqueretur; & impius hoſtis omnem ſacrorum apparatus, & expoſitam ad celebre epulum regij Abaci ſupelleſtilem auidè diriperet. Id facinus ingratū Pontifici, odioſumq; ſacrato ordini & cunctis execrabile, uehementer Vitellij exiſtimationem labefecit, quum in eius induſtria quanquam ſingulari atq; mirifica, fluxa fides, & atrox uiolentia damnarentur. Eius autem improbi atq; audacis animi notam Patriarcha ſaſo dictorio diluebat, quum diceret ſe, uti rex expetiſſet, quod pollicitus fuerat, bona fide præſtare uoluiffe. Paulò enim antè, Alſonſus per præconem Patriarchæ cum iactantia nunciarat, ſe Marte iudice illum indecenter arma tractantem, eò redacturum, ut tanquam infimi ordinis ſacrificulus, miſſarum ſacra uno denario ſibi perageret. Ad quod inſolens dictum Vitellius ſua uſus ironia reſponderat, non abnuere conditionem, ut magni regis capellanus efficeretur. Verùm ſe non prius quàm inchoante anno, ipſo Chriſti natali die munus hoc ſuſcepturum, ut auſpicatò & gratuito quidem ei ſacra ſolemnia celebraret. Sic, ut poſtea rex periculo creptus in magna ſuorum frequentia, acutiſſimi ſacerdotis ironiam agnoſcens, ſe eo ſcommatò

probè elusum fateretur. Sed is non multo post malo genio animum eius uastum & insatiabilem impellente, maximum imperium & summum deniq; Pontificatum affectare cœpit, aut uiuo Eugenio, si ille sub censura concilij exauthoratus concideret, aut certè mortuo, quando iam difficilem morbum animi languore concepisset, ab aduersi Basiliensis concilij decretis. In eam spem adipiscendi Pontificatus uenerat, quòd ualidissimis copijs subnixus, singulas Pontificiæ ditionis arces, perfidos sibi atq; obnoxios clientes in potestate haberet. Nec defutura sibi Patrum studia atq; suffragia, uel primo comitiorum die arbitrarctur; quoniam sibi opulento pecuniosoq; ad opportunas largitiones expedita facultas foret. Oderat Florentinos tanquam ingratos, quòd eorum Republicam ciuili scditione perturbatam, se sua autoritate compositis rebus cõseruasse predicabat: illi tamen in ipsius contumeliam Rainaldum Albicium primarium ciuem, ab se uehementer commendatum exilio mulctauissent. Venetis autem indignabatur, quòd per legatos apud Eugenium, omnem suam gratiam & dignitatem conuellere contendissent. Noua itaq; consilia cum Nicolao Picinino suscepit. Is tum clarissimus bello dux, Philippi Mediolanensis exercitibus præerat, defendebatq; acerrimè eius ditionem aduersus Venetos Florentinis foedere consociatos. Summa consilij erat, ut Picininus in Etruriam accerferetur, ipse è Latio promotis copijs cum eo se coniungeret. Id consilium interceptis ad montem Politianum literis, planè detectum est. Scribebat enim

Vitellius

Vitellius ad Picininum notis arbitrarijs quæ fieri uolebat, quæ tamen ab interprete explicari non poterant, magnam tamen commutatæ fidei suspicionem afferebant. Erat apud Eugenium omnium cõsiliorum arbiter Ludouicus Patauinus Patriarcha Aquileiensis, ex Medico Cardinalis factus, uir astuto peracriq; ingenio Vitellij potentia uehementer infensus. Is quæ graui facundia in Vitellij mores atq; consilia criminose inuectus differuisset, Eugenium nunquam integra Pontificij imperij potestate Vitellio uiuo potiturum, illius opprimendi consilium obtulit atq; perfecit. Præerat arcis molis Hadriani Antonius Rido uir militaris, & ad omne patrandum facinus paratus, quòd commendatione Ludouici ad eam præfecturam peruenisset. Hunc quæ Pontifex peragi imperet, atq; ipse cupiat, secretò edocet, & quæ in negotio opus forent sedulo constituit. Igitur ad Calendas Apriles moturus castra Vitellius Antonio significat, ut sibi Hadriani pontem transeunti adesse uelit, ut de custodia, munitioneq; arcis & profectioe sua quædam cum eo communicet. Eam occasionem excipit Antonius tendendis insidijs idoneam. Præmittitur prima luce à Vitellio Comes Auersus Anguillarius cum quatuor milibus equitum, duobusq; milibus peditum; ipse postremus cum familiaribus agmen claudit. Tum uerò Antonius porta arcis egressus præteruectum totius pontis longitudinem, inermis, & cõposito uultu salutatur; accedensq; propius simulatione secretioris colloquij, procedentem comitatur pedes equitem, habenas molliter tra-

Etans; tandiu de annonæ supplemento, de instaurando tormentorum & telorum apparatu uerba producit, quoad contra arcis portam peruentum est. At Vitellius se maturè curaturum pollicetur, ut nihil earum rerum indigeret, se Reipublicæ causa in Etruriam ducturum, tantisperq; Cornetum ex itinere diuersurum, ut ædificatam ab se magno sumptu domum inspiciat. Eodem uerò puncto temporis Antonius æqui frænum arripit, signum dat, cataracta demittitur, quæ extremum pontis caput excludit; erumpunt satellites, perturbatumq; inopinato malo Vitellium circumsistunt. Ille nihil se deserit, calcaribus equum sed frustra incitat, atq; incuruum gladium quo militari more cinctus erat, ferociter educit. Sed oblectantem satellites falcato hastilis uno, quod hodie Roncham uocant, per ceruicem corripit; Alter dextrum brachium, quo districto gladio in Antonij caput ictum minabatur, grauer uulnerat, atq; ita cruentus intra portam arcis pertrahitur. Hunc supremæ calamitatis malo perturbatum, & se ingrâtè proditum pr ofundo suspirio conquerentem, ornatissimo in thoro collocant, obliganturq; ei uulsera, & Antonius ut bene speret cohortatur, quod in posterum Eugentius non militari, sed senatoria eius opera uti uellet. Ad id Vitellius anxie astuans, se non esse ad eò rerum imperitum respondit, ut temerè crederet summæ dignitatis uiros, uel iniquo iure captos dimitti solere. A summa autem arce per præconem Vitellianis pronuntiatur, ut timere, tumultuariq; desinant; quando iussu Pontificis graui de causa, Cardinalis

nalis esset interceptus; Atq; ita Comes Auersus sub
 signis iter extendens opulenta Vitellij impedimenta
 in arcem Ronciloni suæ ditionis, tanquam suam præ-
 dam abduxit. Nec multo post, ut nonnulli tradunt, si-
 ue acerbitate uulnerum, siue indito ueneno, fato fun-
 ctus est; caruitq; honore funeris & tumuli, quãquam
 ei postea propinqui Corneti, marmoreum cenotaphiũ
 extruxerint, quod hodie cum rudi elogio uisitur. Sed
 munificentissimæ domus structuram atq; amplitudi-
 nem, Pontificũ hospitio dicatæ admiramur. Antonius
 autem Rido tanti patratæ facinoris præmium uel in
 morte tulit, marmoream equestrem statuam, quæ in
 uestibulo templi diuæ Mariæ nouæ ad arcum Titi con-
 spicitur. Ludouicus uerò in demortui Vitellij locũ, ut
 copijs præesset, suffectus est. Vera Vitellij effigies depi-
 cta in magno conclauis eius domus Corneti spectatur.

Faerni.

Quis tua facta potis, laudesq; æquare canendo
 Purpuream succincte togam, generose Vitelli?
 Maiestas tibi Romani pastoris, honorq;
 Debet, & antiquum tibi disciplina uigorem
 Acceptum seruata refert, tu fontibus æqua
 Supplicia, & meritas tribuis iustissime poenas.
 Dispersos tu sylvarum per lustra latrones
 Non secus ac uenator apros, indagine cingis.
 Tu diros Latio dominos, tu triste repellis
 Seruitium, seuosq; sua quenq; urbe tyrannos
 Exigis, & iusta populos ditione coerces.

Infandæ plebis tu seditione fugatum
 Pontificem sacrum, iustis ulcisceris armis;
 Stringis & horrendas in noxia colla secures.
 Saluæ purpurei decus & tutela Senatus,
 Priscarum uirtutum imitator, & æmule laudum;
 Imperio quod seruaras dignissime; ni te
 Præpropera ambitio tentasset inanibus auris,
 Lactassetq; auidam transuerso turbine mentem.

Sub effigie Iuliani Cardina-
 lis Cæsarini.



AESARINA familia inter illustres
 Romanorum procerū atate nostra ho-
 noratis uiris atq; opibus florens, sum-
 mam, ut aliqui uolunt, claritatem cepit,
 à IULIANO sancti Angeli Cardinale, cuius hoc
 loco uera effigies spectatur. Vetustatem eius originis
 nequaquam altè repetunt, uel qui Cæsarinorum no-
 mini fauent, quum fateantur ex gentilitijs insignibus,
 eos Columnijs & Ursinis fuisse recentiores, quòd ex
 alienis argumentis sua insignia condiderint. Scutum
 enim gestant, in quo ursus ad columnam cathena de-
 ligatus pingitur, superstante tamen aquila nigra quæ
 à Cæsaribus præclara nobilitatis testificatione, studio-
 sis partium suarum, & clientibus dono dari consue-
 uit. Narrant autem superiore seculo cruentis factio-
 nibus infami, quum Ursini cum Columnijs de digni-
 tate armis contenderent, Cæsarinos tanquam Gibel-
 lini nominis adhæsisse Columnijs, insigniq; edito faci-
 nore,

nore, uicisse Vrsinos hostes; ideoq; Cesarinos tāquam
 præclaræ eius uictoriæ authores, uinctum & colum-
 ne cathenatum ursum ad memoriam clarissimi facti
 in scutis expressisse. Sed hæc ex fama potius tradita
 per manus, quàm ex annalium fide referuntur; quum
 per quadringentos annos res Romana ciuilibus di-
 scordijs & Germanorū Cesarum sauitia à stirpe pro-
 pè excisa, certo historiarum lumine caruerit. Verum
 Cesarina familiæ dignitatem, facile demonstrat præ-
 rogatiua insignis, qua præclaro populi Romani mu-
 nere à Paulo III. amplissimis codicillis confirmato e-
 ius familiæ princeps, inueterata consuetudine maxi-
 mum uexillum gestat, cum bello (si incidat) tum pa-
 ce in spectaculis Agonalium ludorum, quæ ad nor-
 mam ueteris discipline, Lupercalibus edi solent, ut ar-
 mata iuuentus in equis simulacra præliorum repræ-
 sentet, & legiones per singulas tribus composito or-
 dine decurrant. Fuit Iulianus honesta facie, statura in-
 signi, ingenio excelso, eloquentia singulari, & mori-
 bus candidissimis, in gymnasijs accuratè uersatus; Ci-
 uilis & Diuini iuris scientissimus euaserat. Qua facul-
 tate ad parandam sibi Senatoriam dignitatem oppor-
 tunè gradum fecit. Nam ea tempestate eius scientiæ
 professores, præcipuo erant in honore propter gra-
 uissimas de Pontificia dignitate disceptationes, quum
 dira diuisione tres uno tempore summi Pontifices scæ
 dissimo exemplo Christianis præessent sacris. Fuerat
 adscriptus in numerum eorum iudicum, qui in con-
 fessu Pontificis de supplicibus libellis referunt & sen-

tentiam dicunt. Quo in obeundo munere Iulianus lon-
 gè omnium subtilissimè atq; rectissimè referebat. His
 itaq; instructus literis à Martino lectus est in sena-
 tum tanto omnium fauore, ut paulò post in Bohemiam
 legatus sit missus, ad sanandos eius gentis animos Hus-
 sitana opinione laborantes, constantissimeq; etiam
 tum in sententia perwicaces, quanquam nuper Hiero-
 nymus à Praga eius doctrine nomine damnatus Con-
 stantia, & combustus, concidisset. Ea enim erat de Iu-
 liani uirtute constans opinio, ut uni illi ea prouincia
 demandanda censeretur. In omni siquidem Senatorio
 munere apud eum uigebat dignitas sine fastu, doctrinà
 sine ostentatione, sine furo probitas, & studium sine
 factione. Qui mores non modò factiosa in urbs, au-
 laq; maximè superba, sed apud omnes, quibuscunq; se-
 rio acturus congregaretur, gratiam conciliabant. In
 Germaniam autem profectus Bohemos opinione sua
 repperit duriores, & mortem cum cruciatu potius
 pati paratos, quam ut à sententia susceptæ semel, quan-
 quam nondum inueteratæ superstitionis, discedere
 uellent; sic ut nequaquam adhortationibus sacrarum
 concionum, sed planè ualidis perdomandi armis ef-
 sent; quod uictis pariter atq; uictoribus maximè cala-
 mitosum foret. Aditis itaq; Germanorum proceribus,
 & pertentatis eorum animis, quum arduum atq; diffi-
 cile, maximeq; sumptuosum esse prospiceret conflare
 exercitum, qui ex diuersis auxilijs par esset bellicose
 munitaq; syluis atq; fluminibus genti subigendæ Ba-
 fileam se recepit, ad obeundum secundi muneris offi-
 cium,

eum, scilicet ut indicto inchoatoq; Concilio legatus
 præesset. Sancita enim lex fuerat Constantiæ, ut post
 quinquennium renouata sacrosancta Synodo, antisti-
 tes, sacratiq; uiri totius Europæ conuenirent, ut con-
 trouersia de diuinis placitis morumq; censura supre-
 ma disputatione finirentur. Eam autem promulga-
 tam legem mortuo Martino, Eugenius ei susceptus ita
 probauerat, ut Iulianus continuato legationis hono-
 re, toti Basiliensi negotio præficeretur. Cœptum itaq;
 excitatumq; Concilium concursu sacerdotum eum ha-
 buit euentum, ut Eugenius ad id celebrandum uoca-
 retur, inuidia principum & quorundam antistitum,
 qui ei specie religionis parti Pontificatus felicitatē in-
 uidebant. Erant in eo Concilio multæ grauissimæ res
 commodo Reipublicæ à pijs hominibus peragenda;,
 quòd Bohemorum doctrina magnis artificijs sepelien-
 da uideretur; quòd Turcæ Mysorum & Hungarorū
 fines uastarent; quodq; explicanda essent ueræ fidei
 dogmata, in qua Reipublicæ Christianæ episcopi subla-
 ta discordia consentirent. Quæ omnia ut rite discuti,
 recteq; decerni possent, præsentis Pōtificis personam
 efflagitare uidebantur. In hac re deposcenda adeò mul-
 tus fuit Iulianus, ut appareret nimio pietatis studio,
 aduersa & planè aliena Pontifici postulare. Ponebat
 enim decus suam quod probitate Christiana nitere-
 tur, ante commodum salutemq; Pontificis, qui in seue-
 rissima Synodo dignitatis, & totius fortunæ suæ peri-
 culum esset aditurus. Extant duæ à Iuliano scriptæ epi-
 stolæ ad Pontificem, quibus cum graui cum obiurga-

tione reprehendit, quòd citatus laboranti Reipublica
 non subueniat, & contra iusiurandum indicto conci-
 lio non intersit; usq; adeò intemperanter, ut seni, &
 articulari morbo laboranti, lecticam ad iter non de-
 futuram scribat. Nec excusandus censeretur si parum
 pia parumq; generosa tergiuersatione, hominũ pro-
 batissimorum opinionem falleret. In ea expostulatio-
 ne Iulianus plane impudens & ambitiosus quibusdam
 uideri poterat, nisi in eo mirum communis concordie
 studium, & cura religionis præclara extitisset. Cete-
 rum Eugenius uti alias profunda prudentia uetus Se-
 nator, & Pontifex quanquam nouus, sui muneris &
 personæ nusquam oblitus, eam contumeliam lenissimè
 dissimulauit. Synodum enim tanquam immanè & mul-
 torum capitum belluam ad exitium maximorum Pon-
 tificum cæca rabie cõcitata esse differebat; ratus his
 adimi libertatem & uitam, qui in externis terris ei
 belluæ se committerent. Non reformidabat tamè Con-
 cilium, sed eius locum deuitabat, Balthasaris Cossæ exi-
 tum perhorrescens. Igitur Eugenius cõmonestatio Iu-
 liano, ubi sensit insidias sibi parari, Concilij locum
 damnat, tanquam Hispanis, Gallis atq; Italis antisti-
 bus incommodum; earum actionum decretis fidem
 abrogat, solenneq; concilium in urbe Ferraria futu-
 rum edicit; accersiturq; è Constantinopoli Ioannes
 Græcorum Imperator, ut ex eius autoritate, Græcæ
 gentis controuersie cum Latinis componantur. Nec
 multo post pecunia Pontificis conductæ aliquot Tri-
 remium classe, Imperator cum lectissimis suæ gentis
 episcopis

episcopis atq; proceribus emensus Hadriaticum Ferrariam aduehitur, comitante ipso Iuliano Cardinale legato. Is enim Basileæ malignitatem quorundam detestatus, qui non studio instaurandæ religionis, sed circumueniendi Pontificis, inaudita libidine ducebantur, ad Eugenij uoluntatem se contulerat. In Cõcilio namq; Eugenio, quòd citatus non uenisset, confestim exauctorato, creatus fuerat pseudo Pontifex Amideus Allobrogum princeps, qui filijs natu iam grandibus senex, Eremitarum more in abdita & nemorosa loca, tædio publicarum rerum secesserat, Felixq; appellatus magna celebritate Basileæ fuerat coronatus. Sed aduentu Græcorum quum Synodus metu pestilentia è Ferraria Florentiam translata maximè floreret, actiones Basilienses magnopere refrixerunt. Felix autem eam intempesiua dignitatis tulit sortem, ut exutus Pontificatu Cardinalis à legitimo Pontifice crearetur, quòd seni uenerando atq; innocentissimo, honos purpuræ ad solatium relinquendus esse uidebatur. In his grauisissimi negocij disceptationibus Iulianus eximiã cum præclari studij & generosæ industriæ, tum multiplicis doctrinæ laudem tulit, quum male sanam de processione Spiritus sancti Græcorum opinionem Romano dogmati conciliaffet. Interea compositis apud Florentiam Græcorum & Latinorum cõtrouersijs, peractoq; conuentu, Ladislaus Polonorum & Hungarorum rex, prosperè cum Turcis ad Hemum montè confligit, Carambeio Amurathis primario duce capto. Verum Ladislaus suarum & hostilium uirium æquis

æstimator, ab ea uictoria prudenti consilio non ini-
 quam pacem quæsiuit, concedente eam Amurathe, qui
 explicare se Hungarico bello, & aduersus Ciliciæ re-
 gem sibi ad iniuriam opportunum, maturè proficisci
 cupiebat. Ea pax Pontifici & Christianis principibus
 post insignis uictoriæ prouentum nuntiata, tanquam
 intempestiua, inutilis, atq; indecora displicuit; iam pri-
 dem enim Christiani serè omnes, collatis uiribus, in-
 gens bellum in Amurathem decreuerant, orante &
 uehementer expetente Græcorum imperatore, ut sibi
 à ferocissima gente circumuento opem ferre matura-
 rent. Georgius quoq; Castriotus cui Scanderbego co-
 gnomen fuit, qui in Epiro Amurathem eiusq; præse-
 ctos magnis detrimentis affecerat, se cum ualidis co-
 pijs regi Hungario Thraciam inuadenti affuturū pol-
 licebatur. Eo modo rex iuuenis secundæ uictoriæ spe
 incitatus, adhortatione principum pacem uiolat, bel-
 lumq; suscipit, maiore quàm antea apparatu, cona-
 tuq;. In ea rerum occasione Eugenius Iulianum quo
 nemo potior uidebatur, legatum ad regem misit, qui
 eum eiusq; gentes ad sacrum bellum concionibus inci-
 taret. Retardabat tamen regem pudor ingenitus, ad-
 uersus imminētem uiolandæ pacis infamiam. Sed unus
 religionis respectus uerecundiam discutiebat, pronun-
 tiantem legato fidem infidelibus Mahometanis nequa-
 quam esse seruandam; quando ipse eius conceptæ fal-
 laciæ inane piaculum, autoritate Pontificia continuo
 esset deleturus. Iurarant pacem solenni cerimonia,
 hinc Ladislaus & illinc Sannoceus Amurathis lega-
 tus,

tus, ea stipulatione, ut utriusq; legis instrumenta pro-
 ferrentur; hinc scilicet Euangeliorum liber consecra-
 tus; illinc Alcorani religiosum uolumen, quo Maho-
 metis dogmata continentur. Ladislaus per hunc mo-
 dum à fide data nequaquam regio more discedens, in-
 auspiciò motis signis; ad Varnam Pontici litoris ur-
 bem infesto exercitu penetrauit, ut in ora Christianam
 classem expectaret. Quibus cognitis rebus Amura-
 thes, Christianorum leuitatem atq; perfidiam grauissi-
 mis uerbis detestatus, è Cilicia rediens, magnis itineri-
 bus ad Hellepontum traductis copijs, septimis castris
 peruenit ad Varnam. Eius aduentus nostrorum opi-
 nione celerior regem in primis & Ioannem Hunia-
 dem Turcico assuetum bello uehementer perterruit.
 His autem animis utring; in aciem est descensum, ut
 primo congressu Amurathes de uictoria desperasse
 tradatur; nisi noua & recentissima Turcarum ala,
 nostris imperitè laxantibus aciem uictoriæ occasio-
 nem ademisset. Ladislaus enim acerrimè pugnans stra-
 tis nobilioris alæ equitibus ad Ianizaros prætorianos
 pedites penetrarat; sed sinu facto in medium rece-
 ptus, suffraginibus equi succisis, rex corruit, atq; ita
 trucidatus est, Huniade frustra interfecti cadauer è
 manibus hostium eripere conante. Rege interfecto, ca-
 put eius Barbari lanceæ præfixum circumferentes,
 sublato clamore nostrorum fugientium tergis insite-
 runt. Huniades intactus effugit. Iulianus uerò legatus
 qui prælata cruce hortabundus regia signa sequeba-
 tur, quum ad Lacunam sitienti equo habenas laxasset,

superuentu hostium, aut, ut pleriq; existimarunt, Hungarorum seuitia trucidatus interiit, multa eum contumelia oncrantibus Barbaris, quòd sacerdos cõtra ius Gentium fidem uiolandam abrupta pace fœdè censisset. Vir certè tam tristi uitæ exitu indignus; nisi eo Fati genere, aditum sibi ad cœlum percenni cum gloria munuisset. Præclarum autem uiuidæ gloriæ lumen, quod æternum luceret, hoc uerè pio atq; honestissimo uitæ exitu, posteris suis reliquit. Nam post multos annos, ab hac optimi Senatoris memoria, qui pro salute Christianæ Reipublicæ se deuouisset, Alexâder sextus Iulianum Cæsarinum huius nomen referentem, generosis ornatum moribus, & Leo decimus Alexandrum eruditi ingenij, uirtute insignem, ad instaurandam familiæ de Republica bene meritæ dignitatem, in Senatum legerunt. Eius effigiem eleganter (ut illa ferebat ætas) in tabula pictam Iulianus Cæsarinus abncpos, qui hodie familiæ nomen cum dignitate sustinet, exscribendam tradidit. Vixit annos XLVI. Obijt anno à partu Virginis quadragesimo quarto supra Millesimum & quadringentesimum.

Antonij Francisci Rainerij.

Te decorant magni cognomina Cæsaris, unde
 Ducis auos, atauosq; & prisca exordia gentis;
 Quiq; lacertosus uexilla Patrumq; Quiritumq;
 Extollit sinuosa auro, atq; asperrima signis
 Vestrorum decus heroum, columenq; nepotum.
 Te decorant ostro insignes duo lumina, patres

Conati

Conati euerso pariter succurrere seculo
 Qui tecum æthereis potiuntur nectare mensis.
 Te decorat tua te pietas immensa labantem
 Quæ ruit (heu pietas miseranda) ut fulciat orbem.

Sub effigie Tamerlanis Scytharum Imperatoris.



LAMERLANES Scytharum Imperator qui propter inauditam animi feritatem atq; seuitiam portentosaq; uires, orbis terror, & clades Orientis appellatus est; ex humili militiæ loco per omnes honorum gradus ad eximiam bellicæ uirtutis opinionem, & deniq; ad summū imperium ascendit; insigni præsertim applaudentium militum studio, quum adulatione quadam Temir Cuthlus uocaretur, quæ uox Tartaricè, fortunatum ferrum significat. Eum Samarcandæ urbis, quæ est ad Iaxartem amnem Sogdianæ regionis finitimum, infimæ classis ciuem fuisse tradunt. Quam urbem usq; ab Alexandri magni temporibus Q. Curtio notam uidemus, testanturq; Perse homines, historiæ non ignari, quibus cum nos collocuti sumus, Samarcandam à Tamerlane tanquam patriam suam totius subacti à se Orientis opibus & spolijs mirè auctam atq; exornatâ fuisse. Erat Tamerlanes ore truculento, recedentibusq; oculis semper minaci; corpore autem ingenti, ualidisq; neruis ad eò firmo laceratoq; ut Scythici ingentis arcus chordam, quod paucissimis præstare licebat, ultra aurem extenderet, cu-

preumq; mortariū pro scopo sagittarijs in ludo pro-
 positum, emissa harundinis spiculo perforeret. Sed
 cum nonnulli authores altero crure debilitatum, ideoq;
 deformiter incendente scribunt. Cæterum acclama-
 tus imperator, una præsertim nominis autoritate ex
 innumeris gentibus belli prædæq; avidis, tot copias
 contraxit, ut proficiscentibus alimenta uiris, & her-
 bida pascua iumentis defutura crederentur. In eius
 exercitum coiungere Sogdiani, Aracosij, Bactriani, Hir-
 caniq;, qui hodie uno nomine à Barbaris Zagatai ap-
 pellantur. Præterea Scytharum etiam Horde, quæ à
 Iaxarte ad Volgam amnem, & ultra id flumen usq;
 ad Moscam sedes habent. Hordas enim agmina Tarta-
 rorum uocant, quæ incertis semper sedibus per im-
 mensas solitudines usq; ad Inaum montem euagantur,
 Amaxobij ab antiquis uocati, quod in curribus cen-
 tone protectis aduersus frigora uitam degant. Harū
 Hordarum maximè potentes & bellicose Cassania,
 Sciabania, Nogaiq;, Moscouitis commercio familia-
 res Tamerlani paruerunt. Nam reliquæ remotiores
 à magno Cane Cathaimo, qui in ora Oceani regio-
 neq; Simarum potentissimus regnat, imperia accipiūt.
 Sublatis itaq; signis Tamerlanes eam multitudinē tra-
 nando Volgam traduxit, cursus rapiditate & multitu-
 dine aquarum post Nilum & Istrum fluuiorum am-
 plissimum. Sed is diductus in septem cornua quibus in
 mare Caspium turbidus & lenior erumpit, commo-
 diorem transitum præbet. Itaq; humilioribus repertis
 uadis, infra Citracham celebre Emporiū omnis mul-
 tudo

titudo tutissimè transucta est. Fuere in ea tot gentiũ
 colluie centum myriades peditum & equitum, in-
 gensq; maioris & minoris pecoris numerus; quod
 partim ceruicibus tranantium equorum, partim subi-
 tarijs ratibus sustinente atq; excipiente in medio pro-
 fluentis amnis equitatu traductum est. Singuli porrò
 equites peditem in equi clunes sublatum transporta-
 runt. Auolga demum qui Rha antiquitus appellatus
 est, Tamerlanes per Hiberorum, Albanorumq; nemo-
 rosas conualles, ad Derbenthi oppidi angustias perue-
 nit: quæ ferreis portis, & lapideis antiqui operis pro-
 pugnaculis præcluduntur. Nec satis constat an metu
 tanti hostis præsidarij Persæ loci custodiam deseruc-
 rint; an ui depulsi fuga salutem quæsierint. Tum uerò
 effusa multitudo omnem Armeniam inundauit, co-
 dem itinere, quo Hyelon & Absaga Christianis de Hie-
 rosolymitano regno cum Aegyptijs certantibus cen-
 tum fermè annis ante aduētum Tamerlanis in Syriam
 penetrarunt, incertum socij an hostes forent; quũ re-
 ligiones Idololatrarum sequuti neq; harum, neq; illa-
 rum partium uiderentur. Verùm illi frustra mueri-
 bus Balduini regis inuitati, repudiatis Christianorum
 sacris ad Mahometis superstitionem declinarunt. At
 Tamerlanes aliquot maioris Armeniæ urbibus captis,
 & Sulthania Persarum olim regia direpta, atq; incen-
 sa, dextorsum iter flexit, Eufrateq; ad Arsengam su-
 perato, in Cappadociam sese effudit; quo Baiazetem
 Turcarum regem soluta obsidione Byzantij magnis
 instructum copijs, ut fines tueretur, aduentare didi-

cerat. Peruenere itaq; duo maximi orbis imperatores, duobus longè maximis subnixi exercitibus ad Stellam montem, memorabili Pompeij Magni uictoria & Mythriddatis calamitate celebratum. Huic ab Antitauri radicibus exporrecto uasta planities subiacet, campis undiq; ad conferendas manus latè patentibus, qui hodie Turcarum lingua Cassouasi id est campi Anserum appellantur, quòd id uolucrum genus statis anni temporibus còueniat, ut in Europam agminibus atq; imperio ducum prouolet. Congressuris itaq; summis duobus, & in unius prosperæ uel aduersæ pugnæ euentum, de uita atq; Asiæ imperio certaturis, suæ artes utriq; non desuerunt. Tamerlanes enim peculiaribus gentis suæ confisus armis edixit, ut unis sagittis incundum prælium, idq; indefesse instaurandum, & deniq; conficiendum esse existimarent. Se enim daturum operam, ut ab aurora ad occasum solis strenuè rem gerentibus sagittæ non deficerent. Instituerat siquidem plures camelos qui per agmina circumducti sagittarum fascès, pediti atq; equiti suppeditent. Ex aduerso Biazetes Scythicæ non imperitus pugnæ, quod unum ratione prouideri poterat, cohortatus milites, pronunciari iusserat, ut equites elatis supra capita scutis, primum sagittarum imbrem constanter exciperent, inclinatissq; repentiè hastis, in hostes procurrerent; quòd fœda inermisq; hostium multitudo, hastarum cuspidibus transfodi, & gladijs concidi facile posse uideretur. Imperata igitur fecere fortissimæ Turcarum alæ, còtemptissq; intrepidè sagittis, ingenti prokursu, grauiq;

uiq; impetu in confertos irruere, tanta ui, ut magna
 oricis & galeis carentium strage edita, uix hosti ad
 expediendos abiectis arcubus acinaces spatium relin-
 querent. Sed tanta erat sagittariorum circumfusa un-
 diq; multitudo, ut posteriora Turcarum agmina, den-
 sissima atq; perpetua cadentium sagittarum grandine
 sternentur. Tartari enim more suo in cœlum sagit-
 tas emittunt, ut grauiore casu decedentes, ceruices e-
 quorum & terga perfodiant. Neq; enim oblongæ &
 inflexæ Europæorum peltæ, neq; rotundi Asiaticorū
 clypei; infixas perforantesq; sagittas sustinebant. Nus-
 quam ab ulla annalium memoria, numerosiores co-
 piæ, tumultuosius & acrius uel efferatis in mutuum
 cruorem animis, obstinatius inter se manus contule-
 runt; reciprocante siquidem magno aestu urgentium
 propellentiumq; agnatum uictoria incerta per mul-
 tas horas, instar pelagi aduersis agitati uentis modò
 hac, modò illac iactata est. Sed ea demum inclinante
 sole, quanquam multo parta cruore, penes Tartaros
 stetit. Baiazetes equo pluribus sagittis confixo, caden-
 teq; quum strata suorum uexilla conspexisset, captus
 est, seruatusq; ad Ludibrium satietatemq; alienæ su-
 perbiæ, immani scilicet Tamerlanis animo nullis in-
 miserum, & tanti modò nominis regem accumulatis
 contumelijs unquam exaturato. Victori nanq; uictus,
 ut gradum faceret, ascendenti equum, dorsum præbe-
 re cogebatur; Exemplo uti credi par est, Saporis Par-
 thorum regis, qui Valerianum Romanum imperato-
 rem indignis huiusmodi iniurijs insolenter oneratum

ad mortem adegit. Sed eadem fati uis nequaquam maturè Baiazetem suis ærumnis eripuit, quum prius in cauea ferrea per Asiam circūductus, diu fortunæ suæ miserabile spectaculum præbuerit. Sed ab hoc inexorabili barbaroq; Tamerlanis ingenio, singulare iustæ seueritatis exemplum prodijt. Quum enim homo Ligur gemmarum insignis mango, ob idq; Tamerlani qui magnopere gemmis oblectabatur, familiaris, inducto sermone de Baiazetis miseria, illum humanitatis atq; clementiæ blandè admonuisset, & ut meminisse uellet Baiazetem inter Mahometanos reges uictorijs & opibus fuisse clarissimū: Tamerlanes obducta fronte, contortisq; in illum oculis, uerbum redarguens respondit: se non regem nobilitate atq; potentia superbū; sed hominem improbū, impiūq; nefarium digna pœna plectere, qui maiorem natu fratrem inhumaniter occidisset. Ceterū Tamerlanes ea uictor acie, qua supra centum & quadraginta milia hominū caesa referuntur: spolia legit, exercitūq; æquissimè distribuit. Victores porrò largiter ac opiparè per triduum epulati sunt; nam equi propè innumerabiles aut ceciderant, aut ita uulneribus debilitati fuerant, ut quum usui esse non possent, passim ad instruenda conuiuia mactarentur. Tartaris enim mos est equina carne populariter uesci, & quum cætera alimenta defecerint, incisa sub aure equorum uena, epotoq; inde sanguine in diem tolerare. Transgressus autem Taurum montem Tamerlanes, in Mesopotamiam irrupit, tanto armorum strepitu terroreq; hominum, ut passim omnibus

omnibus urbibus reciperetur: tendi enim pratorium sibi iubebat primo die, quo in conspectum urbium se dabat, colore candido; ut intelligerent homines clementiam & salutem se statim deditibus syncera fide promitti. Secundo die rubro tentorio utebatur, quo denunciabat in cunctabundos gladium esse districturum. Tertio porrò die atrii coloris papilione extenso, indicabat se cuncta ferro & flammis absumpturum. Enimvero truculenta uoce profitebatur se Dei maximi iram esse, quæ deprauati seculi mortales ulcisceretur. Nulla fuit nec in Mesopotamia, nec in Comagena, nec demum in Syria ciuitas, quæ portas non aperuerit. Nam superato Eufrate usq; ad maris Syriaci oram signa promouerat. Hæsit tantum modò aliquandiu ad Damascum in expugnanda arce, quum ea in nostrum morem à Florentino architecto munitissimè edificata, tanti uictoris impetum retardaret. Sed cæsa in Libano monte materia, arcem erecta munitione circumuallauit; ea altitudinè, ut Scythæ sagittarij moenium coronam superantes ad unum custodes omnes interfecerint. Exinde quum Sulthani Memphitici copias per Duces non longè à Pelugio profligasset, Aegypti regnum, & Memphis immensæ urbis opes insatiabili animo meditantem, una sitis auertit, quæ per arenosas solitudines aquæ indigas timebatur. Itaq; uictorijs suis modum imponens, quum & exercitum eius atrox pestilentia popularetur; spolijs onustus Samarandam redijt, ubi fato functus est, anno à partu Virginis Quadringentesimo secundo supra Millesimum.

Antecessit autem eius mortem ingens & luridus Co-
metes, quo portendi mors tanti regis uisa est; quan-
quam & Ioannem Galeacium Vicecomitem Medio-
lani potentissimum principem, eodem defunctum an-
no, respexisse multi crediderunt. Fatali quoq; sorte
euenisse constat, ut utriusq; principis bini heredes fi-
lij parem fortunam tulerint, quum utriusq; proles, à
paterna uirtute sic degenerarit, ut imperium tueri ne-
quiuerit, breuiq; curriculo duo maxima imperia, si
modò confrenda sunt, collapsa descierint.

Faerni.

Ille nouus Xerxes, orientis uictor, & ingens
Quacunq; permearet, horror gentium,
Compleuit totos Scythico qui milite campos,
Hoc se ferebat ore trux Tamerlanes,
Cuius in aduentum turæ altis moenibus urbes
Ipsunq; terræ contremiscebat solum;
Ipsi adeò montes, ipsa per deuia ualles
Vim Barbarorum non ferebant agminum.
Quare ab Caucasæis Asiam conuallibus omnem
Ad usq; Nili flumina armis subdidit;
Eufratem & Tigrim, & rapidum tranauit Orontem
Vi, uasitate, cæde, cuncta proterens;
Vtq; olim foeda cum tempestate coorta
Erumpit atra nube fulmen igneum:
Obuia quæq; cadens perrumpit, & alta sonanti
Templa atq; solidas strage turres disijcit.
Subsidit uasto tellus labefacta fragori,

Humil

Humilisq; mentes sternit humanas pavor,
 Haud secus ille uiam ferro molitus, & igni,
 Euertit arces, oppida æquauit solo.
 Regem Asiae horribili captum impete Baiazetem
 Caucaeq; clausum ferrea circumtulit.
 Hæc agitantem illum, & spirantem immania iussa
 Quæ cunctus undiq; orbis expauesceret,
 Exiguo cæca domitum molimine febris,
 Fatalis uno, soluit hora triduo.
 Deq; tot insanis opibus, de tot modò regnis
 Reliqua una paruo gleba textit puluere.

Sub effigie Baiazetis Primi, Tur-
 carum regis.

BAIAZETES eius nominis primus
 Othomannorum principū ordine quar-
 tus, hoc austeri oris Scythico rictu, hir-
 tisq; cirris discriminata prolixè barba
 terribilis, à singulari celeritate, repentinoq; & uehe-
 menti bellicarum actionū impetu Hildrim est appel-
 latus, quæ uox apud Tartaros cum tonitru terrificū
 fulmen significat. Ne quis autem miretur, unde ad nos
 antiquorum præsertim Turcarum regum ueræ ima-
 gines peruenierint, operæ pretium erit enarrare, quo
 pacto curiositati nostræ fortuna arriserit. Hariadenus
 Barbarussa Othomannicæ classis præfectus, quum ar-
 dente bello inter Carolum Casarem & Franciscū re-
 gem in auxilium à Gallis euocatus Masiliam perue-
 nisset, amicitiam iniijt cum Virginio Ursino Anguilla-

riæ Comite, Gallicarum aliquot triremium præfecto, certatumq; est inter eos magnis muneribus, ea tamen conditione, ut aliquanto pretiosiora Barba us acciperet dona, quàm rependeret. Nam illum Virginius Romana liberalitate nostrarum rerum copiam auidè expetentem, calato argento & multa serica ueste donauit: ille Virginium arcu Scythico cum pharetra nobilissimi operis, & Persico acinace gemmata uagina insigni, qui Hismaelis Sophi fuisse dicebatur, atq; item talari toga auro & purpura intertexta, addens arculam ex ebano & ebore fabrefactam, in qua undecimo Othomannorū regum uera simulacra, pro captu barbarorum artificum pretiosis coloribus in leuigatæ chartæ tabellis depicta uisebantur, quæ Virginius elegantia studiosus omni alio munere pluris aestimauit. Neq; Barbarussa commentitijs imaginibus Virginium decipisse existimandus est; nam quum inferiorū Othomannorum tabellæ pictæ & numismata ærea, quæ apud nos uisuntur cum illis mirè conueniant, superiorum etiam regum ueras esse formas censendum est. Has omnes Virginius magnis exoratus precibus Alexandro Farnesio Cardinali & mihi, latioribus in tabulis ad delectationem elegantium uirorum pingendas communicauit. Primus igitur qui regis nomen tulit, tantiq; imperij fundator extitit à tenui Galaciæ oppido, quod Othomanzicum hodie uocatur, Othomannus est appellatus, quod nomē postea in familiam transiisse perspicimus. Tanta autem uirtute atq; fortuna Othomannus fuit, ut inter nobiliores Scythici sanguinis

guinis familias, uetustatis dignitate sibi pares, maximè
 illustris emineret, summumq; ei decus Eurenensij, Thu
 racambi, Michalogli, atq; Malcoceij æquis animis con
 cederent. Pugnaci siquidem ingenio atq; imperij aui
 do finitimos, uel etiam suæ gentis feliciter adortus, cla
 rissimas Asiæ urbes Sebastam, Synopen & Ancyrant
 audaci consilio & inuictis armis ditioni suæ adice
 rat. Imaginè eius quæ maximè ardentes oculos repræ
 sentat, habitu acinacem distringentis expresserunt:
 quod intelligi uolebant Othomannorum imperiū ar
 mis quæsitiū, armis defendi proferriq; debere. Proinde
 uetus atq; perpetuum Turcarum institutum est, ut in
 tranti templum supplicandi causa imperatori Talis
 manus ædituus sacerdos occurrat, claraq; uoce pro
 nunciet, ut meminisse uelit imperium quod iusticia &
 uirtute bellica partum sit, non alijs quam hisdem arti
 bus conseruari propagariq; oportere. Constat autem
 Othomannicæ domus imperium cœpisse anno à par
 tu Virginis trecentesimo supra Millesimum, quan
 quam quingentis ante annis Turcas ex Scythia pro
 fectos in Asia sedes occupasse compertum est, qui ta
 men regem, aut summum imperatorem initio non ha
 buerunt, utpote qui diuisi per Tetrarchas & regulos
 cum imbellibus Asiæ populis Constantinopolitanisq;
 Cæsaribus suo arbitrio bella gerere cōsuessent: quãuis
 eos aliquãdo in unū consentire coegerit, cōmunis me
 tus à Gothifredo Bolionio uniuersæ Asiæ illatus. Tum
 enim coactis uiribus, & Solymano tumultuari o duce
 creato, ad Nicæã cum eo collatis signis haud prosperè

conflixerunt. Caterum Othomannus quum uiginti
 octo annis regnasset fato functus est, Orcane filio im-
 perij herede relicto. Hic magnitudine animi, ui cor-
 poris, & cupiditate proferendæ ditionis patrem æ-
 quauit; bellicis autem æquè bonis & malis artibus,
 uir dolosus & solers, profusaq; in primis & perenni
 erga milites liberalitate superauit. Per hunc modum
 ueterano instructus exercitu, quum amicitiam & fœ-
 dus cum Ciliciæ rege ducta in matrimonium eius filia
 inuissit, Michaeli Paleologo Constantinopolitano
 imperatori graue bellum intulit; adortusq; demum
 Prusiam Bithyniæ caput, eam urbem obsidione &
 admirandis machinis expugnauit. Sed non diu ea ui-
 ctoria letatus est; nam in ea oppugnatione sagitta
 ictus, quum spiculum humeri osibus infixum sine ui-
 ta discrimine reuelli nequiuisset, obducta plaga, fe-
 brem & saniem mortiferam aliquot post menses ac-
 cersuit, anno eius imperij uigesimo secundo. Orcani
 successit Amurathes filius, uir nequaquam maiorum
 exemplo manu promptus, sed bello & pace simulator
 egregius; quippe qui astu & uigilantia singulari, oc-
 casiones proferendi imperij opportunissimè captaret,
 nusquam firma fide aut incolumi iureiurando: Pa-
 cem tamen cum Paleologo religiosè tuebatur. Magno
 autem Amurathis commodo bellum intestinum inter
 Græcos sub id tempus exarsit: Nam Græci proceres
 ab Imperatore rebellarant, subnixi societate Marci
 Craiouiçij Bulgarorum principis. Itaq; enata est oc-
 casio Græciæ, & penè toti Europæ exitialis, qua Pa-
 leologus

leologus uiribus impar, subigendis rebellibus auxilia ab Amurathe iure foederis postulare coactus est. Dedit hoc amicitiae liberaliter & astute uicinus Amurathes, traiecitque in Graeciam duodecim milia delectorum Turcarum, quibus mature Graecorum & Bulgariorum audaciam Paleologus repressit. Eo euentu, ut confecto bello, remisisset septem milibus Turcarum in Asiam, reliquos praesidij sui causa, qui in Thracia remanerent, ab Amurathe facile impetrarit. Nec multo post Amurathes non obscure a suis inuitatus, qui ubertatem Thraciae & Graeciae agrorum extollebant, tanquam socius uel inuiti Caesaris, cum sexaginta milibus Turcarum per Hellespontum in Graeciam traiecit, simulatione persequendorum Graecorum, qui a nomine Paleologo antea defecissent. Praestitere officium in traiectu duae Ligurum onerariae naues, quae eius portorij pretium insigni auaritia Christianae probro, aureum nummum in singula militum capita tulerunt: His copijs Callipolim expugnauit, peruagatusque late Graeciam & Thraciam, uel gemente imperatore Philippopolim, & quae est supra Hebrum Hadrianopolim occupauit; consternatosque ad arma, resistereque demum aequo campo ausos Lazarum Seruiae Dispothum, & Marcum Craiouiicum acie superauit. Lazarus eo praelio captus in carcere mori coactus est: cuius indignam necem seruus natione Triballus, eius olim cliens uindicare constituit, certissimaeque morti se deuouens, Amurathem pugione iugulauit, quum regnasset annis uiginti tribus. Hoc Amurathe genitus est Baiaze-

tes, de quo scribimus, qui à cæde Solymani fratris imperium est auspiciatus, Dijs non obscure id execrabile scelus damnantibus, cuius postea præclarus uindex Scythæ Tamerlanes extiterit. Itaq; Baiazetes emuli fratris solutus metu, in urbe Hadrianopoli imperij sedem fixit, quod ad profèrendas uires Asiatica Prussia opportunior censeretur, in senso scilicet animo atq; arma expediendi in Triballos & Mysorum gentes, quæ recta secundum Istrum ad mare Ponticum extenduntur. Propterea Marcus summo discrimini obuiam armis eundem ratus, quum in aciem descendisset, cum uniuersa Bulgarorum & Mysorum nobilitate trucidatus, imperium cum uita amisit. Ab ea uictoria Baiazetes extremam Illyrici regionem, quæ hodie Bosna est, & interiorem Macedoniæ atq; Epiri partem, quam Albaniam dicunt, ad eò in ista populatione inuasit, ut nemine resistere auso, innumerabilem captiuorum multitudinem in Thraciam adduceret. Nec multo post euastata Thessalia, Thraciaq; usq; ad Bosphorum, & deletis Byzantium suburbanis delitijs, Byzantium castra admouit, tanto Græcorum metu, ut Ioannes imperator diffusus uiribus suis, ad imploranda auxilia, in Galliam usq; nauigare cogereetur. Agnouit periculum iustasq; preces rex Carolus, uti maximè piũ & Christianorum opulentissimum regem decebat, & Ioannem fratris filium, qui postea Burgundiæ principatum adeptus est, cum nobilissimo equitatu in Pannoniam misit, ut Sigismundo Bohemiæ atq; Hungariæ regi, in communes hostes arma paranti iungeretur.

Hic est ille Sigismundus, Henrico Cesare proauo, qui ad Bonconuentum in Etruria obiit, & Ioanne Bohemia rege auo, qui in Gallia eo prælio cecidit, quo Ioannes Gallie rex à Britannis captus est, patre uerò Carolo quarto Cesare inclytus. Is tum ualidas copias ex regnis suis finitimisq; Germanis coegerat; atq; ita suscepto itinere ad Nicopolim Mysiæ urbem penetratum est. Sed ea urbs improspere tentata, Baiazeti spatium dedit ad cogendas copias, qui sua usus celeritate, cum sexaginta milibus equitum ad tertium Calendas Octobres nostris in conspectum se dedit. Pugnatum est summa nostrorum temeritate, Gallorumq; præsertim, qui primi agminis decus deposcebant. Neque enim retineri potuerunt, quin uel inuitis ducibus & frustra retentantibus in primos hostium antecursores impetum facerent, antequam peditum Germanorum phalanges & Hungari Bohemiq; equites appropinquarent: Frementes enim dicebant à Sigismundo explorata uictoriæ gloriam sibi inuideri. Eo modo Baiazetes temere effusus, nec cōsertos seruantes ordines, lunata acie circūuenit, atq; omnes in medio Gallos trucidauit. Quorum infelici exitu, nostri repente territi in fugam se dederunt, tanta trepidatione, ut Sigismundus ægre è manibus hostium elaberetur; Ioannes autem cum paucis ducibus pretioso cultu cōspicuis in potestatem Baiazetis deueniret. Baiazetes proiccto ad pedes, & salutem suppliciter deprecanti respondit, se uitam uel mortem merenti concessurū, ob id quod iuuenis & regio sanguine editus esset; in cōspectuq; eius

captiuos omnes præter quinque proceres, quos ad solatium carceris comites dabat, ad unum trucidari iussit. Horum nomina à nobis memoriæ tradita sunt, in eo libello quo Italica lingua ad Carolum Quintum Othomannorum origines & res gestas perscripsimus. Hac nostrorum clade, suaque insigni uictoria elatior factus Baiazetes, nihil sibi moræ attulit, quin ad oppugnandum Byzantium conuolaret; defatigatisque iam & attritis Græcorum uiribus, eò deuentum erat, ut ferocissimo hosti resisti non posset, nisi Tamerlanes Scytharum imperator centum miriadas equi unum & peditem trahens in Asiam torrentis more sese effudisset. Is hostis uel inuitum Baiazetem interpellata uictoria in Asiam auocauit; ausumque collatis signis acie congregandi, toto penè eius exercitu cæso, ad Stellam montem uiuum cepit; ea feritate, ut eius procumbentis tergo, quum equum inscenderet ad ludibrium uteretur: ferreaque demum cauea curruli in morem feræ bestię, usque ad uitæ miseriarumque exitum circumtulerit.

Augusti Cocceiani.

Tu ne credideris forte, nefas, hic tibi maximi
 Spectari superum fulmineam regis imaginem
 Quod depicta Iouis tela uides, egregia manu
 Præclari artificis, quod tabula conspicias in breui
 Magnum terrifico orbem tonitru, atque æthera cõcuti;
 Nuncque atris Acherontis tenebris omnia contegi,
 Nunc tingi liquidis sulphurei fulguris ignibus.
 Non non ad Semelen auricomam Iupiter amplius
 Fraudes

Fraudes coniugio commeditans uentitat improbus.
 Nec tu Thessalicum forte putes cernere Apollinena
 Arcus letiferos quòd uideas & quòd harundines
 Conspectes celebres, tela Dei insignia Delphici.
 Hic mortalis erat, non Deus, hic Barbarus, impius.
 Germani trepido sparsit atrox sanguine limina
 Ne Europæ atq; Asiæ regna sibi præriperet ferox;
 Hic ceu flamma rapax lauricomos per tumulos furis
 Quum late Boreas præcipitat flamina Thracius.
 Sic flagrans rapidos in miseros Danubij Incolas
 Ignes, sic celeres intulit in Pannonias faces,
 Inuoluitq; furens excidio robora Belgica,
 Vnde illi merito nomina sunt indita FVLGVRIS.
 Sed non longa manet pœna tuam iusta superbiam,
 Maior nanque tuis è Scythia nascitur ignibus
 Torrens, horribili diluue qui rabiem tibi
 Restinguat, furiasq; impediât fortior asperas;
 Ecce ecce ab Tanai gens properat sæua Tamerlanis
 Infandi auspicijs, lataq; iam regna Bithyniæ
 Peruadunt, acies iam Scythicæ prælia conferunt,
 Tecum, iam caueas, aurea iam uincula comparans
 Inclusumq; Asiæ te rapiunt cuncta per oppida.
 Nunc ite, atque animos Imperijs tollite principes,
 Fortunæ, immemores quàm rota sit prona, uolubilis.

Sub effigie Celebini Turcarum
Imperatoris.



CELEBINVS quem alij Cyrum; non-
nulli Turcæq; præsertim Mahometem
à lustrico die appellatum tradunt, id no-
men ideo tulisse uidetur, quòd impube-
res regum procerumq; filios Turcæ Celebinos uocāt.
Is Othomannorum principum, ut ex hac eius imagine
gladium uibrantis cernitur, formosissimus idem fuit
atq; fortissimus; decoræ siquidem frontis honos, &
candidi oris modicè diffusus pallor, constantesq; sine
tristitia oculi, compositi animi indices, quum imperiū
adijt, pubescentem mirè cōmendabant; in tanto præ-
sertim publicæ cladis luctu, paternæq; miseræ dolore,
in quo animum non demississe maxima laus uideri po-
tuit. Constat Baiazetem duos quos habebat filios Mu-
stapham & Celebinum in Asiam ductos, secum in ca-
stris habuisse, singulari tamen prudentia, quū pugnae
tempus immineret, paululum eos ab eo periculo sum-
mouisse, ne cū tota prole incertæ fortunæ aleam subi-
ret. Sed iuuenes ex lugubri prælio intenta fuga ad ma-
re descendentes, ut in Thraciam ad Bosphorū transi-
rent, Byzantiorū Myoparones interceperūt; ea qui-
dem sorte, ut Mustaphas à Paleologo Cesare usq; ad
mortem in carcere sit asseruatus. Celebinus aut struen-
te ei imperium fortuna, aut suo usus astu, aut certè (ut
credi par est) nautarum Græcorum auaritia adiutus,
felicitè est elapsus. Hunc Hadrianopolim obliquis iti-
neribus

neribus uenientem, præfectus cum ueteranorum manu à Baiazete Thraciæ præsidio relictus, militesq; omnes tanquam postliminio redditum, lætis pro præsentis fortuna animis exceperunt. Iam enim quo euentu ad Stellam montem dimicatum esset ex fuga elapsis didicerant. Turcæ siquidem, qui Scytharum manus effugerant, cateruatim ad Propontidem, Hellepontumq; præcipiti fuga ferebantur. Nam ibi propter Castella ad Abydum & Sestum utriq; littori imposta Turcicæ ditionis, despectis naualibus Græcorum custodijs, tutissimus erat traiectus. Conuenerant plures ueterani ex præsidijs deducti, & ita frequentes iam ex Asia redierant, ut Celebinus iusto confirmatus exercitu, Græcorum copias tumultuario progressu sibi imminentes facîle repelleret, & ueteres fines fortiter tueretur: quanquam enim rex nouus & iuuenis ac orbatus patre acerrimo imperatore, & magna parte inuictorū antea militum importunè exutus, uigilantis tamen & imperterriti nomen tuebatur. Quòd si Paleologo terra mariq; certa præsidia & parandi exercitus, expeditæ facultates suppetissent, Christianiq; reges occasionem cælo propè demissam agnouissent, quam uictoria Scytharum aperuerat, profectò non in Europa modo, sed in Asia Othomannicum nomen, undiq; pulsatum atq; deletum foret. Itaq; Celebinus beneficio Tamerlanis & Paleologi, qui patre fratresq; sublatis, integra atq; legitima iura parando imperio sibi pepererant, nostrorum ignauia confirmatus, Bulgaros, Triballos, & Macedonas diu afflixit, usq; ad Sigis-

mundi Cæsaris aduentum. Is enim propter eximiam pietatem generosiq; animi laudem, Augusti nomen meritis ualida potius quàm felicia arma in Turcas iterum suscepit, excitauitq; Hungaros & Bohemos, ut studio tuendæ & propagandæ religionis aduersus Barbaros, tam pia quàm necessaria arma induerent. Agitabat enim animo, inuictos maiorum suorum spiritus gerens, quo pacto cladem ad Nicopolim acceptam ulcisceretur. Nam Celebinus iuuenis fractas à Tartaris copias trahens, reputatione Baiazetis acerrimi & antea inuicti ducis omnino contemnendus esse uidebatur. Sed eadem fortuna quæ strenuè audentem Sigismundum tredecim ante annos ad Nicopolim eluserat, pari libidine ad Columbatium in se ista persequabatur. Id est oppidum Seruianorum Triballis finitimū, iuxta Samandriam, non longè à Danubio positum. Eò paribus animis & uiribus instructi Celebinus & Sigismundus peruenerant. Christiana acies equitatu impar, sed peditatu in media acie constituto superior, iniquissima ratione cum Barbaris concurrit. Equestris enim fermè totus hostium exercitus latè cornua extendit, adortusq; equites Hungaros & Bohemos qui in cornibus erant, cruenta edita pugna, loco depulit, breuiq; circumuentum uniuersum peditatum sagittis confixit. Neq; enim pedites magna parte corporis inermes sagittarum multitudinem sustinere poterant, quum ordines dissoluerent, & cominus cõgredi properantes ab hastatis demum, gladijs & clauis ferreis rem gerentibus, undiq; sternerentur. Sigismundus qui

in ca

in ea exercitus perturbatione præstantis & strenui
 ducis, acerrimiq; bellatoris officio nullo in loco desue-
 rat, desperata uictoria, non minore periculo quam ad
 Nicopolim, insequentium Barbarorum manus effu-
 git. Ceterum Celebinus ab ea uictoria quum paucissi-
 mis annis imperasset, morbo absumptus, Amurathi fi-
 lio imperium reliquit, quum Pontificijs sacris Alexan-
 der quintus præffet.

Francisci Manfredi Cremonensis.

Macte animo puer, & magna puerilibus annis
 Virtute exuperans, fractisq; audentior armis
 Qui medias inter classes, tela inter & hostes
 Effugiens, præda crudelem cludis inani
 Victorem; & patriam subito (mirabile dictu)
 Fortunam immutans, rursus palantia cogis
 Agmina, confirmasq; animos, reficisq; labantis
 Imperij uires, sceptroq; potiris adempto.
 Quin & quantum armis posses, quo turbine telum
 Conijceres Celebine, & stricto comminus ense
 Hostiles rueres turmas, densasq; phalanges
 Teutonicæ norunt gentes, nouere feroces
 Sauomatæ, norunt infracta binominis Istri
 Cornua, Threiciq; duces, & pallida nouit
 Græcia, desertiq; agri, populataq; rura.
 At tibi purpureæ primæuo flore iuuentæ
 Inuidit fortuna, & ineluctabile fatum,
 Dumq; animo maiora agitas, nec sufficit amplum
 Imperium patris, & totum spe concipis orbem

Stamina dirumpunt Parca, uictusq; superba
Tandem morte cadis, lucosq; inuisis Auerni.

Sub effigie Ioannis Aucuthi Britanni.



O ANNIS Aucuthi ex ultima Bri
tannia inclyti bello ducis, uera effi
gies, in templo maximo Florëtiae co
lossa magnitudine spectatur, quum
propter insigne meritum à gratif
simo senatu equestris statua, & tu
muli honorem ad eximia fidei, bellicaeq; uirtutis testi
monium honestatus fuisset. Is Anglico sanguine proge
nitus fuit, ex stirpe Frisiorum Germanorum, qui in
Insulam transgressi pulsus ueteribus indigenis, sedes
beatiores, & deniq; regnum & imperium ante mille
annos occuparunt. Venit autem in Italiam Aucuthus
bello Belgico, aequè apud Gallos hostes, ac suos uirtu
tis nomine clarus, cum Lionetto Clarentiae regulo,
qui Odoardi regis filius à Galeacio secundo Viceco
mite in generum ascitus fuerat. Sed his nuptijs incre
dibili conuiuiorum sumptu atq; apparatu ludorum
Mediolani celebratis, conceptus est Lionetto morbus
ex mutatione caeli, luxuq; epularum, & nouae nuptiae
complexibus, qui non multo post ad Albam Põpeiam
in ita affinitati & uite finem attulit. Barnabas nouae
nuptiae patruus, qui tum graue bellum in agro Man
tuano gerebat, facile à Lionetto impetrauit, ut Aucu
thus Britannorum dux atq; eius comitatus princeps,
in castra auxilij nomine duceretur. Barnabas enim
uir

uir pugnacissimus, Anglica disciplina atq; uirtutis periculum facere cupiebat. Pluribus itaq; tumultuarijs prelijs Aucutho summa ui, summaq; prudentia occasiones parandæ uictoriæ feliciter excipiente, & Anglis egregiè sagittis rem gerentibus, eò admirationis Barnabas est adductus, ut probaret gêtis disciplinam, & Aucuthi uim ac ingenium magnopere suspiceret: nec multo post crescente mutuis officijs beniuolentia, Aucuthus in generum ascisceretur. Collocata enim est ei in matrimonium filia, quam ex Porra nobili concubina susceperat. Ea affinitas uirtutis nomine parta, Aucutho stipendia auxit, & famam Anglica uirtutis per Italiam extendit, quòd bellicosissimus princeps, tale de externi uiri uirtute non temere iudicium fecisset; proptereaq; à principibus liberisq; ciuitatibus Aucuthus expeteretur. Nam ea tempestate externis copijs & ducibus apud Italos bella gerebantur. Accidit autem certis offensionibus, ut Angli qui erant apud Albam, mortuo Lionetto relictis oblitq; eius affinitatis, ab amicitia Galeacij & Barnabæ repente discederent, hostibusq; eorum iungeretur. Qua uoluntatum commutatione multa Cisalpinae Gallia oppida, crudeli Anglorum rabie uastata sunt. Exinde Aucuthus copijs & stipendijs auctus, nouas spes, aliamq; fortunã sibi querendam existimauit; Gregorio nanq; Pontifici operam nauauit, receptisq; singulari cum laude togatae Gallia urbibus quæ defecerant, quinq; oppidorũ ditionem uirtutis ergò promeruit. A Pontifice demũ ad Florentinos uberiora stipendia pollicentes, & ab his

non multo pòst ad Pisanos, atq; inde rursus ad Florentinos transgressus est; eo crescentis laudis, accumulatiq; honoris successu, ut facile nemo Aucutho dux melior putaretur. Longo enim bellorum usu peritus, graui simul, ac expedito ingenio, occasiones præsentire, terminare consilia, atq; arma celeriter expedire didicerat, idem quum oporteret acerrimus bellator, & cunctator egregius. Idcirco ab eius Schola tâquam ab exacto militiæ magistro multi, qui postea inclaruere, summi duces prodierunt: quum ea quæ ille prospere gessisset apud hostes & socios, pro documētis, & disciplina præceptis haberetur. In his fuere Albericus Albanus, Sfortia, Braccius, Carolus Malatesta, Paulus Ursinus, & qui ab hoc interfectus est, Mostarda. Sed super innumerabiles pugnas feliciter depugnatas incomparabile decus tulit, quum profligatis ad Alexandriam Gallis, signa Florentinorum ad Abduam usq; promouisset, ut descendantibus Gallis ad Mediolanum iungeretur. Ab aduerso enim Gallorū exitu deiectus consilio, usq; adeò constanti imperterritoq; animo se recepit, ut ne quicquam incumbētibus Ioannis Galeacij uictricibus copijs, Ollium, Mincium, Athesim uado traiceret, disruptisq; ab hoste fluminum aggeribus, per continentes paludes incolumis in Patauinum agrum se reciperet, quum duces omnes à nemine, præterquam ab Aucutho superari locorum iniquitates, & ualidissimorum hostium interdium noctuq; acriter incumbētium impetus, sustineri potuisse faterentur. Obijt Florentiæ planè senex, funeratusq; est splendidissime

disimè in templo maximo, anno Christianæ salutis.
M. CCC. LXXXIII.

Iulij Feroldi.

*Aucuthe Anglorum decus, & decus addita genti
Italica, Italico presidiumq; solo.*

*Vt tumuli quondam Florentia, sic simulacri
Virtutem Iouius donat honore tuam.*

Sub effigie Alberici Balbiani.



ALBERICVS Balbianus exiguo eius
nominis togatæ Gallia oppido ortus,
inter Italos duces primum illustris fame
locum obtinuit; Aucutho scientiæ mi-
litaris existimatione planè par, sed honoribus &
genere copiarũ multo superior. Nam magistr equi-
tum proprio cognomento appellatus est, qui supremus
militiæ honos apud Neapolitanos reges, Comes stabi-
lis nuncupatur. Sub signis autem quatuor milia cata-
phactorum, & totidem leuis armaturæ equitum uo-
luntarij nominis habuisse traditur, quibus externarũ
gentium uaga arma, ea tempestate per Italiam ad om-
nem prædandi licentiam circumferentium, frenauit,
non unoq; in loco feliciter profligauit, usq; adeo egre-
giè, ut pristinum Italicae dignitatis decus, quod corru-
pta sensim disciplina perierat, insigni cum laude resti-
tueret. Nam fortissimus & generosissimus quisq;, spe
laudis ad eius signa coibat; atq; ita effecto ingenti ue-
teranorum equitum agmine, cui diui Georgij nomen

& tesseram dederat, cuncta obuiam sternebantur. Is
 tum in eum quem hodie magna ex parte intermissum
 uidemus, armaturæ morem equites instruxerat, adin-
 uenta atq; addita cassidi buccula, quæ est ad prospe-
 ctum subductilis, & transversam tantum rimam quæ
 deducitur, ad oculorum usum relinquit; Cui etiam fer-
 reum gutturale quo iugulum munitur adiecit, quod
 lorikulam à casside dependentem, nequaquam satis gu-
 lam tueri aduersus ualidos mucrones existimaret. Bar-
 dis quoq; maioribus recocto corio inauratis & pictis
 equos undiq; usq; ad genua protexit, & capita fron-
 talibus ferreis stylo prominente armauit, quo incita-
 tis equis hostis in congressu feriretur. Sed hodie hæc
 maxime decora, tutaq; Bardarum tegumenta tanq; ni-
 hil pro futura aduersus scolopetorum glandes, Italus
 pariter & Gallus abiecit. Quum per multos annos
 Ioanni Galeacio Vicecomiti, aut alæ præfectus, aut
 summus Imperator operam nauasset, ab eo discedens
 aduersus Ladislaum regem in Apuliam descendisset,
 Ludouici Andegauensis auspicia secutus. Quo bello
 insidijs circumuentus in potestatem hostium deuenit,
 qui eum durissimo peruigilio diu torserunt. Sed non
 multo post liberali beneficio Ioannis Galeacij redem-
 ptus est: Nam gratissimus princeps Alberici ductu Bo-
 noniensium & Florentinorum copias Barnardone
 Aquitano acerrimo duce suso captoq; , insignem ui-
 ctoriam se adeptum fuisse meminerat; unde urbs Bo-
 nonia interfecto Ioanne Bentiuolo in eius ditione de-
 uenisset. Verum Ioane Galeacio repentina morte sur-
 repto,

repto, Albericus suo commodo alieni exempli spectator, oblitus datæ fidei, acceptiq; beneficij, in eius liberos ingrato animo arma conuertit; quod cæteri duces nefario scelere singulas occupantes urbes passim rebellassent; qui demum ualescente Philippi filij potentia, uarijs intercepti casibus fermè omnes iustas perfidiæ poenas dederunt: quum Albericus nusquam tyrannus, plenus gloria apud paternos lares, ante sexagesimum ætatis annum, renum dolore uexatus, uita excessisset. Hoc uitæ exitu Ioanne germano fratre felicior, quem diu militiæ eximia cum laude uersatum, Bononienses ab eo detrimentis affecti securi percusserant. Huius sanguinis apud Insubres insiti Ludouicus Balbianus fuit, qui nuper armorum studio, & multis fortibus factis clarus, quum pro Carolo Cesare Franciscum Sfortiam oppugnaret, ad Alberici progenitoris gloriam aspirabat, nisi inuidia uirtutis comes in medio uitæ cursu ueneno epulis indito, nihil tale ueritum sustulisset. Alberici effigies, Ticini in arce ad sinistram porticum picta, habitu triumphum contentantis, conspicitur.

Georgij Iodoci Bergani.

Oenotria priscam fugarant gloriam
 Rerum, adfluentes copię
 Et sola uirtus credita est tum bellica
 Externum habere militem,
 At Balbianus dedecus turpissimum
 Non sufferens & patriæ

Virtutis & prudentiæ non immemor

Procul fugatis exteris

Domesticum per militem ui reddidit

Fines quietos Italos.

Huius fide atq; armis Ladislaus suam

Campaniam cum portibus

Recepit, & Neapolim pulcherrimam

Arcesq; regni & oppida.

Hic militari hac profuit solertia

Arti decusq; hoc addidit,

Vt quæ bouillo nuper essent tergo

Compacta, mox hæc ferrea

Gestaret arma miles, atq; uulnere

Tutum calybs defenderet.

Tantum Camillo debuit uix uindici

Erepta Roma Barbaris,

Quantum tenetur Alberico nobili

Duci ferax Oenotria.

Sub imaginibus in eadem tabula,

Sfortiæ, & Bracciĳ.



I duo Heroes, duoq; eius ætatis belli fulgura SFORTIA & BRACCIUS ex Alberici contubernio disciplinaq; prodierunt, qui ab initio fraterna charitate inter se coniuncti, pari spe, pariq; industria, & paribus insignium, laciniarumq; coloribus milites, usq; ad eò inclaruere, ut fatali demum ambitione atq; superbia diducti, diuersas militiæ sectas de nomine conder

conderent, ac emulatione gloriæ atq; potentia, ex am-
 nicis hostes facti, ex aduerso semper arma tractarent;
 qua dissensione potius quam simultate opimis stipen-
 dijs summisq; honoribus clari atq; opulenti euade-
 bant; quū sese infami astu, promercaliq; militia prin-
 cipibus Italiae & liberis ciuitatibus uenditarent, bel-
 laq; alere quàm finire mallent; quòd uterq; de fortu-
 na sua immodicè sperandum putaret, & nihil imper-
 uium uiuida uirtuti, generosè & fortiter agentibus
 arbitrarentur. Erant etate & genere fermè pares;
 sed Braccius nobilissimis Perusiæ familijs propinqui-
 tate coniunctus, ipso Sfortia apud Cotignolam toga-
 tæ Gallia oppidum honesta familia orto, originis ue-
 tustate nobilior putabatur. In Braccio astuti & effica-
 cis ingenij uis ardens eminebat; in Sfortia autem na-
 turæ simplicitas, nullo fūco, nulloq; literarum subsi-
 dio subnixæ; apertiq; animi cōstans, & indomitus ui-
 gor laudabantur; in robusto præsertim corpore ad se-
 rendos labores gestandaq; arma præualido. Braccius
 habitu corporis proximus delicato, splendore uitæ
 rerumq; omnium apparatu sumptuoso, mirè gaude-
 bat, utpote qui uel cum iniuria alienæ pecunie appe-
 tens & profusus esset. Ex aduerso Sfortia ad delicias
 rudis & agrestis, frugi disciplina, conuictu subitatio
 & planè militari, contemptuq; prorsus omnis luxu-
 riæ letabatur; utpote qui ualida potius quàm decora
 arma, proceros & peracres generosæ sobolis equos,
 uir equitandi peritissimus, uera imperatoriæ dignita-
 tis instrumenta esse putaret, nec quicquam ad inanem

speciem exquisiti ornatus ostentare consueffet. His diuersis moribus & pari conatu ad magna imperia atq; opulentos principatus, & postremò non dissimili uita exitu in sua fata properantes, pari militum studio colebantur; & eo quidem ita pertinaci, ut ad alteram factionem trāsuiſſe maximè turpe & flagitiosum existimarent. Accidit autem eo tempore quo Alfonso rex & Ioanna regina inter se de imperio & regnandi cōditione armis contendebant, ut utriq; summi duces Sfortia & Braccius ex aduerso copijs præessent, factisq; demum inducijs ex ueeteris amicitia memoria, ad Saccomanniam Campaniæ sylvam coirent, detersisq; uariarum offensionum odijs per plures horas familiarissimè colloquerentur; exactè & grauitè de militari disciplina, de successibus utriusq; fortunæ, occultisq; multorum euentuum causis disputantes; detecta obiter nonnullorum malignitate atq; perfidia, ut melioribus consilijs in mutuos usus uiam aperirent. Verùm non multo post, eam renouata amicitia speciem nouum bellum facile dispulit atq; extinxit. Nam Braccio urbem Aquilam acerrimè oppugnante atq; obsidente, Sfortia Martini Pontificis & Ioannæ reginæ auspicijs, ingentibus copijs præfectus delectusq; est ad liberandos obsidione Aquilanos, quòd nemo ducum, aduersus Braccianam uim, eo ualidior & promptior censeretur. Itaq; Sfortia quum ex Apulia profectus, & signis Ortano eductis, copias flumen Aternū traduceret, solus ipse imperator è tanto exercitu subsidentibus equi cruribus limoso in uortice, grauatibus armis

armis absorptus interiit, presenti gaudio in morte durissima felix, quod dudum Braccianas alas amnis tuentes ripam, & frustra Sfortianos transitu prohibere auasas, edita pugna à Francisco filio profligatas conspexisset. Ferunt Braccium audito tanti hostis casu, nullum letitiæ signum dedisse, quod ab Ariolis accepisset se quidem Sfortiæ superstitem futurum, sed non multo post repentina morte hostis fata secuturum. Nec his uatibus fides defuit: nam Franciscus paterno imperio præfectorum omnium & militum hortatu suscepto, Aquilam ire pergens Pontificijs copijs se coniunxit, editoq; memorabili prælio in subiectis Aquile campis, Braccius superbo fastu hostium contemptor, fusus atq; interfectus est; dum supremos indomitæ uirtutis conatus ederet. Cadaueri exequiarum & sepulchri honos defuit, quum à Pontifice tanquam impius sacris esset interdictus; sic, ut tanti nominis duo imperatores, pari & fatali quadam sorte sepultura caruerint; nam Sfortia nusquam apparuit, & Braccij cadauer Romam delatum, profano in agro extra portam Neuiam defossus est. Variæ omnis ætatis eorum imagines multis in locis spectantur.

Antonij Francisci Rainerij.

Belligeri graue Martis opus dum Sfortia tractat
 Sfortia magnanimum gloria prima ducum,
 Fert & opem rapidis merso generosus ab undis
 Dum puero, ingentem liquit in anne animam.
 Hæc memorant. At uera magis Polyhymnia magnâ

Facta ducis fama tradidit, atq; obitum.
 Scilicet undosum dum sanguine tingit Aternum
 Hasta atq; armifono conspiciendus equo,
 Commotum fluuij numen, uoluisse nitentem
 Pollutis illum mergere uorticibus.
 Vt fama, & rapti Herois tumefactus honore
 Aeternus tanto funere Aternus eat.

Iulij Feroldi.

Braccius dux ille fortis atq; pugnacissimus,
 Hostium qui saepe fregit arma felicissime
 Atq; summum persecutus est sacrorum principem,
 Quiq; multis imperauit ui potitus oppidis,
 Ac potissimum occupauit ciuitatem Romuli
 Quiq; regibus, tyrannis, urbibusq; liberis
 Italium fuit pauori maximo, & formidini
 Hac representatur hospes, qua uides imagine.

Leonardi Aretini.

Transiui intrepidus per mille pericula uictor
 Non acies ferri, non iustis mœnia fossis
 Conatus tenuere meos, domat omnia uirtus.

Sub effigie Carmagnolæ.



RANCISCVM Buffonũ, cui à Subal-
 pinæ Liguriæ oppido Carmagnolæ co-
 gnomen fuit, agrestis uillici filiũ, eumq;
 iubulcum fuisse ferunt: uerum in puero
 contumacis ingenij & tetrici oris ea inerat indoles,
 ut à

ut à prætereunte milite pro armigero puero sit abdu-
ctus. Exinde uarijs insuefactus bellis, uti ualde patiens
laboris, et ad ardua quæq; militiæ munera capeffen-
da promptus et audax, facile turmæ præfectus eua-
sit: illudenteq; demum fortuna, quum sub Facinio Ca-
ne quatuor turmarum ductor aliquandiu fuisset, post
illius mortem imperator est effectus, scilicet, ut utriusq;
humanæ sortis graue exemplum posteris præberet.
Creuerat honoribus, gratia, diuitijs sub Philippo Vi-
cecomite usq; adeo secundis rerum successibus, quum
uiuide eius uirtuti nihil esset imperitum; ut cum in sa-
miliam suam adoptaret, propinquamq; nobilissimam sa-
guinis ei in matrimonium collocaret, eumq; ædifican-
tem luculentissimam domum collata pecunia liberali-
ter adiuuaret; quæ domus etiam nunc reliquas om-
nes Mediolani, laxitate, magnificentiâ, et sumptu an-
tecellit. Iamq; ad summum fortunæ suæ fastigium per-
uenerat, ut quum ibi consistere non posset, emulorum
obtrectatione præceps daretur. Philippus enim mu-
tabilis ingenij sui naturam secutus, Carmagnola penè
contempto, Guidonem Taurellum nauali de rege Al-
fonso uictoria clarum, attollendum susceperat. Huic
mirè studebat, ex aduerso Carmagnolæ insensus Ol-
dradus Lamponianus Philippo intimus, utpote qui à
prima usq; adolescentia summæ gratiæ locum paras-
set. Non tulit contumelias uir notissimus meritis et no-
mine suo indignas, Carmagnolamq; natale oppidum à
Philippo discedens se contulit, ubi piè inuisit patrem
exactæ etatis, et quem iam pridem pristinæ fortunæ

sordibus eduxerat, coemptis prædijs, & multo auro ditavit. Indeque superatis Alpibus per Germaniæ fines ad Venetos profectus est, ut Francisco Sfortiæ adipiscendo principatu iter uiamque simul fatis suis aperiret. Nam aliquanto post suscepto apud Venetos militari imperio, eoque fortiter gesto, Veronaque & Brixia Philippo adeptis, in cursu gerendarum rerum obortu liore Venetos offendit, periniquè, ut credi par est, perfidiosæ cunctationis accusatus, quòd profligatam à Philippo Venetam classem, ad Cremonam terrestri auxilio minimè iuuisset, occupandaque eius urbis enatam occasionem malignè prætermisisset diceretur. Quas ob res simulatione consultandi euocatus Venetias, custodia traditus est. Nec diu post quum apud suspiciosos, & ubi de Republica quaeritur sæpius inclementes Patricios, infesta suffragia ualere, de diu torto, uel in fonte, capitale supplicium est desumptum; ea fama, ut nonnulli eum indignissimè damnatum dicerent, quòd auaritia præcipitiq; malignitate maturatum ei exitium arbitrarentur: Nam ex damnati opibus supra ducenta milia aureorum nummum ad Fiscum redibant. Ego uerò de summæ equitatis Senatu nihil dubitauerim, nisi apud eos non occupatæ Cremonæ dolor iusticiæ neruos eliserit. Auxit autem inuidiam atrocis inexpectatiq; supplicij spectaculum interdum populo editum, quum indignè tantus imperator ad Columnas rubras ubi noxij plecti solent, inserto in os ligneo lupato, ne uociferari posset, traheretur; multis aut infontis calamitatem, aut æquo seuerius ingrati Senatus decretum

decretum detestantibus; quum egregiè fortiterq; rerum bello gestarũ recens memoria spectantiũ animos, excitis ferè lachrymis ad misericordiam permoueret.

Adami Fumani.

Sedula apis ueluti maturis aduolat uuis
 Vt liquido uacuas distendat nectare cellas,
 Ad te sic mea se celeri tulit impete Musa
 Bellica quem ad magnos uirtus euexit honores
 Franciscæ, æternum pietas per secula nomen
 Cui peperit, cuncto Procerum cum astante Senatu
 Ac magnis unà tecum de rebus agente.
 Ad Scabrum haud ueritus confestim exire parente es
 Fortiaq; infirmo circumdare brachia collo
 Illicet hoc unum malit, quàm mille referre
 Gesta tua præclara, et deuicto ex hoste trophæa.
 Magnorum decus Insubrum, dux inclyte, tandem
 Orta licet subito, fractum te attriuerit ingens
 Tempestas, Cauriq; importunaq; procellæ,
 Ne dubita; tua te pietas, tua maxima uirtus
 Venturo meritis cumulabit honoribus euo.

Sub effigie Gattamelatæ.



RASMVS Narniæ natus, cui ab astuta dissimulatione tanquam ad bellicos dolos longè promptissimo GATTAMELATÆ cognomen fuit, ignobili patre, utpote qui furnariam exerceret, genitus fertur. Is è Braccij schola per omnes militia gradus na-

uiter ascendens, clarissimus bello euasit. Eum à Braccio unice adamatum fuisse, prouectumq; in lucem miro studio ferunt, quum ei nobilitatis insignia, laciniæq; suos colores honoris causa concessisset, quibus demum uel exercitus Veneti creatus imperator semper est usus; quando tanti ducis insignia promeruisse sibi maxime decorum existimaret. Post mortem Braccij, cui præfectus equitum aderat, quum ad Aquilam prostigatus interisset, atq; ipse eodem prælio captus, in potestatem hostium uenisset, ubi redemptus remissusq; est, ad Nicolaum Piccininum se contulit, ad quem post cladem acceptam Bracciani nominis milites undiq; coibant, ut factionis nomen eo duce, cui Braccius erat auunculus, tuerentur aduersus Franciscum Sfortiam, qui paterni exercitus & nominis hæres contrarias Braccianæ factioni partes extollebat. Exinde uaria uagaq; stipendia, apud diuersos principes merens, egregiam sed cauti potius, quàm pugnacis ducis famam adeptus est, quo nomine Venetis mirè commendatus expetitusq; est; quibus maxime placebant, qui prudentius, quàm audacius arma tractarent, quando summi discriminis aleam uitare mora & cunctatione pecuniosi homines proficere, properantiumq; congregi hostium impetum ludificari consuessent. His conciliatus moribus Gattamelata imperij militaris decus tulit, quum uigilantissimi optimiq; ducis operam Reipublicæ nauasset. Nec quisquam ducum post Carmagnolam securi percussum, gentilemq; Leonissanum sagittæ ictu Brixiano amissum bello, maiore studio, propensiore

pensioreq; uoluntate à Venetis obseruatus, & grauioribus testimonijs excultus est. Omnibus siquidem his bellis, quibus uaria & diuturna contentione Bergomum, Brixiam, Veronam, & Cremam Philippo Vicecomiti ademerunt, & in Etruriam usq; auxiliaria arma promouerunt, multus ubiq; & ualde conspicuus summa fide feliciq; prudentia bellum administrauit. Postremò quum iuxta Benacum lacum in Brixiano agro alpibus subiecto, niuosæ durissimæ hyemis frigora obstinatissimè pertulisset, in Paralysis incidit morbum, quo non planè senex post multos dies è uita sublatus est. Veneti cum decreto publico, propter egregiam fidem cum summa uirtute coniunctam, aenea equestri statua honestandum censuerunt; curaruntq; faciendam ingenio præstantissimi eius ætatis statuarij, cui Donatello Florentino nomen fuit. Hic antiquorum artem decenter æmulatus, absolutæ pulchritudinis statuam armati equitis militare tenentis sceptrum elegatissimè perfecit, quam hodie cruditi artifices admirantur, Patauij collocatam in ea area quæ Antoniani templi frontem aspicit. Tumulatus est celeberrima funeris pompa in templo quod diximus Antoniano, ubi hoc rudis seculi carmen marmoris inscriptionem legitur.

Incerti authoris.

Dux bello insignis, dux & uictoricibus armis

Inclutus, atq; animis Gattamelata sui.

Narnia me genuit media de gente, meoq;

Imperio, Venetum sceptrâ superba tuli.
Munere me digno, & statua decorauit equestri
Ordo Senatorum, nostrâq; pura fides.

Sub effigie Nicolai Piccinini.



FORTEBRACCIORVM familiâ
honestam potius, quàm antiquam Peru-
siae floruisse constat, quam Nicolaus qui
ab exigua humiliq; statura Piccinini co-
gnomentum ferebat, è sorore Braccij inclyti ducis ge-
nitus clarissimam fecit. Nam ex eadem domo bellica
laude insignes aliqui, & ex his præcipuè Fortebrac-
cius, cui Stella cognomen erat, prodierunt. Hunc mul-
ti Braccio & Piccinino propè parem euasurum cre-
didere, nisi in Umbria à Sfortianis Bracciano nomine
in sensis, tumultuario prælio uictus acceptoq; per ocu-
lum mucrone interfectus fuisset. Is Romani Pontificis
perpetuus hostis, propter nefariam audaciam exe-
crante Pontifice aquæ & igni interdictus, sicuti Brac-
cio acciderat, sepultura caruit. Mors eius permagnam
dolorem Piccinino propinquo suo attulit, de quo hæc
ad illustrandam eius imaginem dicenda uidentur. Ne-
mo siquidem ea tempestate Piccinino prosperis pari-
ter ac aduersis clarior fuit, utpote qui tanta nominis
fama frueretur, ut eum pleriq; quas pararet uicto-
rias, uera ipsius uirtute adipisci; quum uerò hosti con-
sertis prælijs succumberet nequaquam imperitia aut
ignauia, sed malignitate fortunæ extortam ei è mani-
bus uictoriam fuisse prædicarent; quòd nunquam uel
in extr

in extremis difficultatibus animum demitteret; nec
 usquam amissa ratione etiam in subitis ac inopinatis
 casibus frangeretur: quandoquidem integra semper
 spe insultanti uictori hosti fortiter repugnare, postre-
 musq; omnium praeliando, nec terga usquam obuer-
 tens, sese explicare atq; recipere consuesset. Erat enim
 natura ingenio præditus apprimè pugnaci & ferui-
 do, mirabiliterq; solerti, ad præcauendos hostium do-
 los tendendasq; insidias; sed qui in omni rerum usu iu-
 sticia, moderatione atq; prudentia à Francisco Sfortia
 æmulo (uti multis apparuit prælijs & bellis) liquido
 superaretur. Piccinino nanq; uiro peracri, concita-
 toq; bellatori, & aspera quæq; tentare auso, fortuna
 sæpius illudebat, uti tū accidit, quū Braccius urbe Ro-
 ma potitus Sfortiæ armis pelleretur, nouissimo præ-
 esset agmini, nec se (uti præceperat Braccius) celeri-
 ter ad conficiendum iter explicaret, pugnaq; audius
 passim obuerteretur à persequentibus Sfortianis atq;
 Romanis, quorum pecus abigebat ad aquæductum sic
 sus captusq; est. Aquilano autem prælio calamitatem
 aduersi casus cædemq; Braccij & Piccinini intempe-
 rantiam multi referebant, quòd custodiæ stationem, in
 qua aduersus obsessorum eruptiones ab auunculo im-
 peratore fuerat constitutus, auiditate conserendæ pu-
 gnæ deseruisset. Brixiano quoq; bello ad Tennam op-
 pidum supra Benacum usq; ad eò audacter temereq;
 in confragosa montium loca sese intulit, ut à copijs
 suis intercluderetur, necesseq; ei foret baiuli Teuto-
 nis ualidi proceriq; humeris exportari, ut per me-

dia hostium castra simulatione uulnerati gregarij
 militis ad suos referretur, tam insano quàm neces-
 sario, sed felici admodum periculo, quum Philip-
 pi principis imperium totiusq; exercitus salus Bar-
 bari agasonis fideicommissa uideretur. In ea quoque
 pugna, quæ ad Binam antiquitus Bibriacum cõmissa
 est, usq; ad eò feruidè ac insolenter imperatorij mune-
 ris oblitus hostibus se immiscuit, ut quum pro casside
 aperta tegeretur galea in occiputio graue uulnus ac-
 ciperet, quo affectis neruorum initijs sinistro crure
 perpetuo claudicaret. Caterum perpetua exercenti ar-
 ma, & Philippo, Venetis & Florentinis, Pontifi-
 ciq; Eugenio uti diuersa tempora tulerunt, integra
 fide summaq; uirtute operam nauanti, insignis ei, &
 propè singularis gloria obuinit, una præsertim Luca
 urbe aduersus oppugnantium Florentinorum uim for-
 tissimè defensa, conseruataq;. Cuius beneficij equestris
 statuæ monumentum ei decreuerunt, cuius quod ex-
 ere poni non potuit, simulacrum hodie etiam inco-
 lumi pictura in foro spectatur. Postremò quum iam
 senex diuturnoq; nunquam intermissæ militiæ labore
 confectus, Picenoq; in agro apud Laureum montem
 à Francisco Sfortia profligatus, ex inducijs ad Philip-
 pum accersentem peruenisset, in Paralysis morbum
 incidit, maturanteq; eius mortem acerbissimo ani-
 mi dolore, excessit è uita septuagenario proximus.
 Nam per eos fortè dies nuntiatum ei fuerat, Fran-
 ciscum eius filiū in Piceno ad Vlmeum montem à Fran-
 cisco Sfortia, deletis eius copijs captum fuisse. Philip-
 pus

pus qui cum insigni uirtutis merito fideiq; nomine mi-
 rifice amabat, omnis funeris honore profecutus est,
 sic, ut in templo maximo tumularetur. Sed eius uiri
 memorabilis, cuncta insignia monumentaq; Fran-
 ciscus Sfortia uictor & imperij compos, postea dele-
 uit; non boni quidem mortui sed filiorum eius odio,
 quando illum semper probum fidelemq; amicum ex-
 tra belli controuersiam fuisse expertus. Si uero Fran-
 ciscus & Iacobus in ipsum capitalis odij inimicitias
 perfidiose simulationis exercuissent. Tantum enim
 poterat lior ex contrariae factionis emulatione con-
 ceptus, ut non prius Iacobus, uel ascitus gener, odium
 ponere desierit, quam ab Aragonio Ferdinando re-
 ge simulatione reäintegratae amicitiae Neapolim ac-
 cersitus, & in carcere ab Aethiope seruo securi ma-
 ctatus fuerit, uir profecto uirtute bellica Piccinino
 patri par, spirituq; Braccio aequandus, nisi iam in-
 genti ferocia successuq; rerum, cunctis propè for-
 midandus, turbandeq; pacis semper author in per-
 niciem suam consumptis omnibus amicitijs, immutata
 fata prouocasset.

Pauli Iouñ Junioris.

Hæc tibi mansuras aeterna in secula laudes,
 Hæc spolia, & uicto celebres ex hoste triumphos,
 Robur, & astute præstanti in corpore uires,
 Et populis defensione urbes, tuaq; inclyta uirtus
 Sanguineo peperere solo, fortissime ductor

Ausonidum; quisquam an tanto tibi certet honore
 Armorum, ac titulis clari Mauortis, & almae
 Militiae? Nonne hos oculos atq; ora ferebas?
 Nonne sub hoc quondam gladio cecidere uolantes
 Turmae equitum, peditumq; simul, pulsique tremore
 Oenotrij obstupere duces, atq; itala signa?
 At nos exigui miramur corporis artus
 Sufficere hoc oneri, & tantos perferre labores?
 Scimus, & Ismenias bello fregisse cohortes
 Saepius in paruis uictorem Tydea membris.
 Ipsa equidem, longe terris Atlante relicto
 Caucaeseisq; iugis, & cincto nubibus Ossa,
 Laurigerum redimita caput, petit ardua caeli,
 Inde alacris sese tollit super aethera uirtus.

PAULI